

1980

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო

ბრძანებათა
და
ინსტრუქციათა
კრებული

თბილისი
1980

ნომერი № 11 НОЯБРЬ

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

1980

ТБИЛИСИ

СБОРНИК
ПРИКАЗОВ
И
ИНСТРУКЦИЙ

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო

**ბრძანებითა
და
ინსტრუქციითა
პრეზული**

თბილისი
1980

ნოემბერი № 11 НОЯБРЬ

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

**СБОРНИК
ПРИКАЗОВ
И
ИНСТРУКЦИЙ**

ТБИЛИСИ
1980

Р Е Ш Е Н И Е

КОЛЛЕГИИ МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

О состоянии преподавания русского языка и литературы в грузинских школах Цхакаевского, Хашурского, Хобского районов и в школе № 1 г. Батуми Аджарской АССР

22 мая 1980 года

4770

Выполняя постановление Совета Министров СССР от 13 октября 1978 года № 835 «О мерах по дальнейшему совершенствованию изучения и преподавания русского языка в союзных республиках» и соответствующее решение коллеги Министерства просвещения Грузинской ССР от 25 января 1979 года, общеобразовательные школы, местные органы народного образования проводят систематическую работу по совершенствованию преподавания русского языка. В частности созданы программы, учебники и дидактические материалы, большая работа проведена по повышению квалификации учителей.

В ряде городов и районов республики организованы опорные базовые школы по изучению русского языка, где сосредоточены лучшие учительские кадры и имеется соответствующая учебно-материальная база, оборудованы кабинеты, оснащенные современными техническими средствами обучения. Проведенная работа способствовала повышению научно-методического уровня обучения, обогащению словарного запаса учащихся, совершенствованию степени практического владения русским языком.

Вместе с тем в постановке преподавания русского языка в грузинских школах проверенных районов еще имеются нерешенные вопросы.

Как показывает изучение состояния преподавания русского языка, в ряде районов республики уровень владения

ს. შარტავა ს.ბ. ს.ბ. ს.ბ.
ს.ბ. ს.ბ. ს.ბ.

русской речью определенной части учащихся еще не отвечает современным требованиям: по-прежнему учащиеся допускают ошибки, связанные с особенностями фонетического и грамматического строя родного языка, испытывают определенные трудности в передаче связного текста, слабо владеют навыками правильного произношения, допускают неправильные ударения, не умеют соблюдать необходимую интонацию при чтении, читают по слогам, при этом нарушается темп и выразительность чтения. Часто процесс чтения подменяется рассказом учителя, беседой, которая длится большую часть урока, но не служит развитию мышления и речи детей, т. к. учитель недостаточно продумывает вопросы, направляет их внимание на воспроизведение отдельных фактов, а не на анализ текста, удовлетворяется односложными ответами, учащиеся затрудняются давать полные ответы, отвечают по навязанным вопросам.

Пробелы в подготовке школьников по русскому языку, накапливаясь от класса к классу, затрудняют работу учителя по формированию практических навыков как во II-III классах, так и последующем звене — в IV-VIII классах.

Учителя проверенных школ (за небольшим исключением), как правило, не соблюдают дозировку отдельных моментов урока и письменных домашних заданий, совершенно не исправляют классные и домашние письменные работы, методически неверно проводят работу над ошибками, не работают над правильным произношением.

В результате этого, а также из-за отсутствия контроля со стороны руководителей школ за выработкой навыков правильного письма, работы учащихся оформляются неряшливо, в проведении классных и домашних работ нет никакой системы.

Не всегда соблюдается принцип единства обучения и воспитания. Предложения для разбора даются примитивные, не имеющие никакого воспитательного значения. Не полностью

используются возможности уроков литературы для формирования у учащихся чувства советского патриотизма, общенациональной гордости и социалистического интернационализма.

Во многих школах все еще низка эффективность работы методобъединений, руководителями которых не всегда назначаются лучшие учителя. Работа районных методобъединений носит формальный характер. Ни в одном из обследованных районов не проводится работа по обобщению и внедрению передового педагогического опыта.

Недостаточно осуществляется дифференцированный подход к обучению, а также межпредметные связи уроков русского языка с уроками родного языка и литературы, истории, обществоведения, основ Советского государства и права, музыки и изобразительного искусства.

Коллегия решает:

1. Министерством просвещения Абхазской и Аджарской АССР, отделам народного образования Юго-Осетинской АО, городов и районов республики, Управлению народного образования г. Тбилиси с целью дальнейшего совершенствования обучения русскому языку и литературе:

1.1. усилить действенность внутришкольного и инспекторского контроля, соблюдать четкую систему в проведении этой работы с тем, чтобы посещение уроков не носило случайного характера;

1.2. добиваться дальнейшего улучшения работы по руководству учебно-воспитательным процессом, осуществления постоянного внутришкольного контроля за его организацией;

1.3. повысить ответственность руководителей школ за качество обучения во всех классах, направить все внимание на более полное использование возможностей урока, на приведение методов обучения в соответствие с требованиями жизни и содержанием образования;

1.4. практиковать проведение районных, городских прове-

рочных контрольных работ, повысить ответственность учителей за качество каллиграфического письма, письменные работы проводить с учетом требований, изложенных в «Методических указаниях о видах письменных работ по русскому языку и литературе в грузинской школе и нормах их оценки»;

1.5. и впредь в своей работе руководствоваться решением коллегии Министерства просвещения Грузинской ССР от 5 июня 1979 года «О состоянии преподавания русского языка в национальных начальных классах и самостоятельных начальных школах республики и мерах по его улучшению»;

1.6. более конкретно, интересно и убедительно проводить идейно-нравственное воспитание молодежи, неукоснительно руководствуясь при этом постановлением ЦК КПСС «О дальнейшем улучшении идеологической, политико-воспитательной работы», с тем, чтобы мировоззренческие идеи и эстетические идеалы, научные знания и практические умения становились личным достоянием каждого воспитанника;

1.7. систематически осуществлять должный контроль за организацией домашних заданий, их дозировкой, принимать действенные меры по предупреждению перегрузки школьников домашними заданиями, руководствуясь при этом Уставом средней общеобразовательной школы, требовать от учителей четкого проведения на уроке инструктажа о выполнении домашнего задания;

1.8. рекомендовать учительским конференциям и совещаниям, педагогическим советам, методическим объединениям, родительским собраниям регулярно рассматривать вопросы рациональной организации домашних заданий, состояния классно-домашних тетрадей учащихся по русскому языку и литературе, самостоятельной учебной работы учащихся;

1.9. систематически рассматривать на коллегиях министерств просвещения АССР, Советах обл (рай, гор.) оно вопрос о состоянии преподавания русского языка и литературы и дальнейшем совершенствовании изучения и преподавания этого предмета в грузинских школах республики;

1.10. систематически добиваться повышения эффективности уроков русского языка и литературы (осуществление единства обучения и воспитания, межпредметных связей, проблемного подхода к анализу художественных произведений, сочетание коллективных форм работы над текстом с выполнением различных самостоятельных заданий поискового, сопоставительного и обобщающего характера, формирование навыков работы с учебником и справочной литературой, комплексное использование экранных пособий, звукозаписей, учебного телевидения, и других эффективных наглядных средств обучения; с учетом возраста учащихся систематическое проведение словарной работы, обогащение устной и письменной речи школьников, закрепление орфографических и пунктуационных навыков на уроках русского языка, в процессе словарной работы).

2. Управлению школ совместно с Управлением учебников, НИИПН им. Я. Гогешвили Министерства просвещения Грузинской ССР (т. т. К. Суджашвили, Н. Глонти, Г. Сакварелидзе) принять дополнительные меры, направленные на дальнейшее улучшение преподавания русского языка и литературы в грузинских школах, совершенствование идейно-теоретического и методического уровня учебников, учебно-методической литературы, своевременное и бесперебойное снабжение ими школ, периодически выпускать сборники из опыта работы учителей грузинских школ по русскому языку в подготовительных — третьих, IV-X классах, подготовить перечень учебно-наглядных пособий и методической литературы по русскому языку и литературе для грузинских школ.

3. Отделу русского языка и литературы Республиканского методического центра Минпроса Грузинской ССР (тов. Т. Эгадзе):

— в 1980-81 учебном году подготовить и провести республиканское совещание инспекторов и методистов минис-

терств просвещения АССР, обл (рай, гор.) оно по актуальным вопросам преподавания русского языка и литературы;

— практиковать проведение выездных семинаров с целью дальнейшего оказания практической помощи учителям на местах и улучшения преподавания этого предмета;

— провести выборочно по районам проверочные контрольные письменные работы с последующим обсуждением их итогов на коллегии МП Грузинской ССР;

— изучить состояние преподавания русского языка в отдаленных и высокогорных районах и селах отдельных районов с целью оказания практической и методической помощи школам.

4. Управлению воспитательной работы (тов. Э. Заркуа):

— оказывать систематическую помощь педагогическим коллективам грузинских школ в организации разносторонней внешкольной и внеклассной работы в целях совершенствования знаний учащихся по русскому языку и литературе (проведение конкурсов, совершенствование работы кружков, различных внешкольных мероприятий: практиковать проведение походов, экскурсий в районы с русским населением, игр, соревнований с учащимися русских школ).

5. Центральному институту усовершенствования учителей (тов. М. Дарчия):

5.1. систематически проводить курсы заведующих кабинетами республиканских, областного, Тбилисского, Телавского и Кутаисского институтов усовершенствования учителей, заведующих райметодкабинетами, заведующих и инспекторов рай (гор) оно автономных республик, области, городов и районов республики с включением в учебные планы курсов вопросов, связанных с дальнейшим совершенствованием изучения и преподавания русского языка в грузинских школах;

5.2. принять меры к улучшению деятельности институтов усовершенствования автономных республик, области как центров научно-методической работы с учителями русского язы-

ка грузинских школ, обратив особое внимание на действительную помощь рай(гор) методкабинетам в работе по повышению эффективности и качества уроков русского языка, учебно-воспитательного процесса.

6. Кабинетам русского языка и литературы ЦИУУ и местных институтов усовершенствования учителей, районным, городским методическим кабинетам: больше внимания уделять изучению, распространению и внедрению в практику опыта работы лучших учителей русского языка и литературы, наиболее эффективных методов и приемов преподавания; направлять самообразовательную работу учителей.

6.1. отметить большую работу учителей русского языка и литературы, педагогического коллектива и дирекции базовой школы № 1 им. В. И. Ленина г. Батуми Аджарской АССР по изучению русского языка, для чего:

6.2. обобщить и одобрить опыт работы школы № 1 г. Батуми;

6.3. создать подборку материалов из опыта работы лучших учителей русского языка и литературы этой школы, состоящих из конспектов проведенных ими уроков, их докладов, образцов разработанных ими наглядных пособий и дидактических материалов, работ учащихся, осуществлять отбор материалов, рекомендуемых для распространения.

7. Редакции журнала «Скола да Цховреба» (тов. А. Гегелиа) на страницах приложения «Русский язык в грузинской школе» систематически публиковать материалы из опыта творчески работающих учителей русского языка и литературы, в том числе удачное использование на уроках учебного кино, телевидения и других средств обучения.

8. Настоящее решение обсудить на коллегиях министерств просвещения автономных республик, советах ОНО области, городов и районов республики, совете Управления народного образования г. Тбилиси, а также на педагогических

советах школ, наметить действенные меры по его выполнению.

9. Настоящее решение опубликовать в Сборнике приказов и инструкций Минпроса Грузинской ССР.

10. Контроль за выполнением данного решения возложить на Управление школ (тов. К. Суджашвили).

Председатель коллегии

Первый заместитель Министра

З. ЛОМИДЗЕ

С П Р А В К А

о состоянии преподавания русского языка и литературы в грузинских школах Цхакаевского, Хашурского, Хобского районов и в школе № 1 г. Батуми Аджарской АССР

Во исполнение плана мероприятий по дальнейшему совершенствованию изучения и преподавания русского языка в национальных школах, дошкольных и внешкольных учреждениях во II квартале текущего года было изучено состояние преподавания русского языка и литературы в грузинской 1-й базовой школе им. В. И. Ленина г. Батуми и в школах Цхакаевского, Хашурского, Хобского районов.

Выполняя постановление Совета Министров СССР от 13 октября 1978 года № 835 «О мерах по дальнейшему совершенствованию изучения и преподавания русского языка в союзных республиках» и соответствующее решение коллегии Министерства просвещения Грузинской ССР от 25 января 1979 года, министерства просвещения автономных республик, областной, городские и районные отделы народного образования, Управление народного образования г. Тбилиси, НИИ ПН им. Я. Гогешашвили, Центральный и местные институты совершенствования учителей проводят систематическую работу по совершенствованию преподавания русского языка, созданию программ, учебников и дидактического материала, повышению квалификации учителей. Определенная работа проделана отделом русского языка и литературы Республиканского методцентра Министерства просвещения Грузинской ССР.

Разработана программа русского языка, методические рекомендации и учебник «Учимся говорить по-русски» для подготовительного класса. На основе типовой разрабатывается новая программа по русскому языку и литературе для I-X классов, предусмотрена разработка и новых учебников, разработаны методические указания о видах письменных работ по русскому языку и литературе в грузинской школе и нормах их оценки; школы получили методические указания по

оборудованию и использованию кабинетов русского языка и литературы для IV-X классов.

В помощь учителям готовятся учебные комплексы для подготовительных-третьих классов, сборники диктантов для начальных и IV-VIII классов, дидактический материал, школы получили грамматические таблицы для II—VII классов.

В соответствии с новым содержанием образования, в основном, все учителя русского языка прошли переподготовку в Центральном и местных институтах усовершенствования учителей.

Проведена Республиканская олимпиада по русскому языку для учащихся национальных школ, которая показала большой интерес школьников к предмету.

Проведенная работа способствовала повышению научно-методического уровня обучения, обогащению словарного запаса учащихся, совершенствованию степени практического владения русским языком.

В ряде городов и районов республики организованы опорные базовые школы по изучению русского языка, где сосредоточены лучшие учительские кадры и имеется соответствующая учебно-материальная база, оборудованы кабинеты, оснащенные современными техническими средствами обучения.

Следует отметить положительную работу Батумской средней школы № 1 имени В. И. Ленина, которая решением коллегии Министерства просвещения Аджарской АССР от 21 ноября 1978 года утверждена базовой предметной школой по изучению русского языка. Школа № 1 им. В. И. Ленина г. Батуми (директор — заслуженный учитель Аджарской АССР, кандидат географических наук Комахидзе Зураб Харитонович) имеет отличную учебно-материальную базу, в школе 3 кабинета русского языка, оснащенных современными ТСО и снабженных наглядно-дидактическим материалом, где плодотворно трудятся 8 преподавателей русского языка, имею-

щие стаж работы более 20 лет (кроме 2 учителей со стажем работы более 5 лет).

Работой предметной методкомиссии умело руководит заслуженная учительница Аджарской АССР Мадоян Юна Гукасовна, которая является автором многих полезных и интересных мероприятий: уроков мужества по произведениям товарища Л. И. Брежнева «Малая Земля» и «Возрождение», утренников и вечеров, посвященных различным юбилейным датам: городских педчтений, городских учебно-творческих конференций учащихся, выездных сессий в сельские районы Аджарии, конкурсов чтецов-декламаторов, в школе часто консультируются учителя городских и сельских школ по интересующим их вопросам, проходят педпрактику студенты Батумского пединститута им. Ш. Руставели.

С интересом работают учащиеся старших классов в литературном кружке под руководством заслуженной учительницы Аджарской АССР, старшего преподавателя школы Кинкладзе Додо Александровны.

Но особо следует отметить то обстоятельство, что учащиеся и начальных, и восьмилетних, и старших классов серьезно и с интересом изучают русский язык и литературу в основном на уроках. Уроки проходят очень живо и интересно, тут можно увидеть и обилие наглядного и раздаточного материала, и эффективное применение технических средств обучения, и дифференцированный подход к учащимся, и мастерски созданные проблемные ситуации, и развивающее обучение, стимулирующее мыслительную деятельность школьников.

Весь коллектив учителей работает дружно и слаженно, равняясь на более опытных и передовых, но особенно хочется отметить работу учителей Мадоян Ю. Г., Кинкладзе Д. А., Алиевой З. А., Чхаидзе М. А. и молоденькой учительницы Шарадзе Ц. Ш., которая является выпускницей этой же школы. Закончив школу с золотой медалью, Шарадзе Ц. Ш. поступила в Батумский педагогический институт, по окончании

которого вернулась в родную школу, где очень умело и виртуозно сочетает работу заместителя директора по учебно-воспитательной работе и учительницы русского и английского языков. Большое внимание учительница уделяет развитию устной и письменной речи, воспитанию орфографической зоркости, обогащению словаря, правильному произношению, тщательно подбирает дидактический материал для занятий в классе и дома, очень живо и интересно проходят беседы на ту или иную тему, учащиеся проявляют хорошее знание программного материала.

Прослушав уроки Мадоян Ю. Г., Кинкладзе Д. А., Шарадзе Ц., Алиевой З. А. убеждаешься, что знания учащихся по русскому языку и литературе в этой школе — результат большого, терпеливого, неутомимого труда, результат большой любви учителей к своему делу, чувства ответственности за него. На уроках всех учителей русского языка и литературы Батумской школы № 1 царит единство обучения и воспитания, воспитания в духе высокой коммунистической морали, здесь воочию видим комплексный подход к воспитанию.

Большой интерес к работе учителей русского языка проявляет и директор школы тов. Комахидзе З. Х., который руководствуясь нормативными документами Министерств просвещения Аджарской АССР и Грузинской ССР, является автором и активным участником всех дел и начинаний в школе.

Изучено также состояние преподавания и изучения русского языка в школах Цхакаевского, Хашурского и Хобского районов.

Проверка показала, что отделы народного образования указанных районов проводят определенную работу по улучшению преподавания русского языка. На советах РОНО рассмотрены постановления директивных органов по вопросам улучшения преподавания и изучения русского языка, приняты меры по качественному улучшению состава преподавателей, учебно-материальной базы школ, по оборудованию ка-

бинетов и класс-кабинетов русского языка и литературы, **повышению качества уроков.**

Определенная часть учителей добросовестно готовится к урокам, внедряет в практику работы наиболее эффективные методы и приемы преподавания, проводит беседы с целью развития устной речи школьников, проводит словарную работу, применяет технические средства обучения, на должном уровне проводит внеклассную и внешкольную работу. Таковы учителя: Харчилава Л. А., Гегенава М. А., Ткебучава М. Д., Мамулия А. В., Игитханиян Р. А., Боджгуа Э. А. (Цхакаевский район), Габуниа Ж. И. (Хобская 2-я средняя школа), Цацанашвили С. Я., Джобадзе Л. В. (Хашурская 1-я средняя школа), Наумова А. А. (Бекамская 8-летняя школа Хашурского района).

Вместе с тем в постановке преподавания русского языка в грузинских школах проверенных районов еще имеются нерешенные вопросы.

Как показывает изучение состояния преподавания русского языка, в ряде районов республики уровень владения русской речью определенной части учащихся еще не отвечает современным требованиям: по-прежнему учащиеся допускают ошибки, связанные с особенностями фонетического и грамматического строя родного языка, испытывают определенные трудности в передаче связного текста, слабо владеют навыками правильного произношения, допускают неправильные ударения, не умеют соблюдать необходимую интонацию при чтении, читают по слогам, при этом нарушается темп и выразительность чтения. Часто процесс чтения подменяется рассказом учителя, беседой, которая длится большую часть урока, но не служит развитию мышления и речи детей, т. к. учитель недостаточно продумывает вопросы, направляет их внимание на воспроизведение отдельных фактов, а не на анализ текста, удовлетворяется односложными ответами, — учащиеся затрудняются давать полные ответы, отвечают по **водящим вопросам.**

Пробелы в подготовке школьников по русскому языку, накапливаясь от класса к классу, затрудняют работу учителя по формированию практических навыков как во II-III классах, так и в последующем звене — в IV-VIII классах.

Учителя проверенных школ (за небольшим исключением), как правило, не соблюдают дозировку отдельных моментов урока и письменных домашних заданий, совершенно не исправляют классные и домашние письменные работы, методически неверно проводят работу над ошибками, не работают над правильным произношением.

В результате этого, а также из-за отсутствия контроля со стороны руководителей школ за выработкой навыков правильного письма, работы учащихся оформляются неряшливо, в проведении классных и домашних работ нет никакой системы.

Не всегда соблюдается принцип единства обучения и воспитания. Предложения для разбора даются примитивные, не имеющие никакого воспитательного значения. Не полностью используются возможности уроков литературы для формирования у учащихся чувства советского патриотизма, общенациональной гордости и социалистического интернационализма.

Во многих школах все еще низка эффективность работы методобъединений, руководителями которых не всегда назначаются лучшие учителя. Работа районных методобъединений носит формальный характер. Ни в одном из обследованных районов не проводится работа по обобщению и внедрению передового педагогического опыта.

Недостаточно осуществляется дифференцированный подход к обучению, а также межпредметные связи уроков русского языка с уроками родного языка и литературы, истории, обществоведения, основ Советского государства и права, музыки и изобразительного искусства.

Отмеченные недостатки в деле преподавания русского

языка и литературы в грузинской школе объясняются слабой работой местных органов народного образования, в особенности инспекторов русского языка, методистов методкабинетов.

Для дальнейшего совершенствования обучения русскому языку и литературе необходимо принять действенные меры по устранению отмеченных недостатков: усилить внутришкольный контроль, повысить ответственность руководителей школ за качество обучения, направить все внимание на более полное использование возможностей урока, на приведение методов обучения в соответствие с требованиями жизни и содержанием образования, добиваться повышения эффективности уроков русского языка и литературы.

Управление школ

ქ. შარქაის საბ. საქ. სსრ
სახელმწიფო რესპუბლიკა

გ ა დ ა ყ ყ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

რესპუბლიკის სკოლებში ბიოლოგიის სწავლების მდგომარეობისა და მისი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ

სასკოლო ბიოლოგიის თეორიული კურსის პრაქტიკასთან დაკავშირებისა და მისი სწავლების გაუმჯობესების თვალსაზრისით რესპუბლიკის სკოლებში მნიშვნელოვანი ღონისძიებები ტარდება, რასაც საფუძვლად უდევს სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1977 წლის 22 დეკემბრის დადგენილება „ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეთა სწავლებისა და აღზრდის და შრომისათვის მათი მომზადების შემდგომი სრულყოფის შესახებ“.

რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო რვაწლიან და საშუალო სკოლებში მომუშავე ბიოლოგიის 3510 მასწავლებლიდან 3298 სპეციალური უმაღლესი განათლებითაა. 1976 წლიდან დღემდე რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების 2106 მასწავლებელმა გაიარა გადასამზადებელი კურსები; ერთგვარად გაუმჯობესდა საგნის სწავლებისათვის საჭირო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. 1976 წლისათვის რესპუბლიკის 2651 რვაწლიან და საშუალო სკოლიდან 1488 სკოლაში შექმნილი იყო ბიოლოგიის კაბინეტი (56,12%). მათგან 989 კაბინეტი სოფლის სკოლებზე მოდიოდა.

1979 წლის მონაცემებით რესპუბლიკის 2639 საშუალო და რვაწლიანი სკოლიდან ბიოლოგიის კაბინეტი შექმნილია 1737 სკოლაში (65,08%), მათგან 1197 სოფლის სკოლებზე მოდის. გარკვეული ღონისძიებანი განხორციელდა სახელმძღვანელოებით მოსწავლეთა უზრუნველსაყოფად.

ამასთან ერთად ბიოლოგიის თეორიული და პრაქტიკული კურსის სწავლების, კაბინეტ-ლაბორატორიების მოწყობის, სასწავლო-საცდელი ნაკვეთებით სკოლების უზრუნველყოფისა და სწავლებაში მათი გამოყენების, აგრეთვე კლასგარეშე მუშაობის ორგანიზაციის საქმეში კვლავაც შეინიშნება არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებები.

რესპუბლიკის 902 რეაწლიან და სამუხალო სკოლას კვლავაც აქვს ბიოლოგიის კაბინეტი, ხოლო ზოგან ისინი კეთილმოუწყობელია და სათანადოდ არ არის უზრუნველყოფილი სწავლებისათვის საჭირო თვალსაჩინოებით. მასწავლებლების ერთი ნაწილი ჯერონად არ არის დაუფლებული სწავლებაში ტექნიკური საშუალებების გამოყენებას, პრაქტიკულ-ლაბორატორიული მეცადინეობებისა და სასწავლო-საცდელ ნაკვეთზე მუშაობის ჩატარების მეთოდიკას:

სერიოზული ნაკლოვანებებით ხასიათდება მეთოდური მუშაობა ბიოლოგიის მასწავლებელთა შორის. რიგ სკოლებში ეს მუშაობა ფორმალურ ხასიათს ატარებს. მეთოდგაერთიანებების სამუშაო გეგმებში შეტანილი საკითხები ზოგადია, მასწავლებლების მიერ წაკითხული მოხსენებები ნაკლებად მოიცავს ბიოლოგიის სწავლების აქტუალურ საკითხებს, სათანადო ყურადღება არ ექცევა მასწავლებელთა მოწინავე გამოცდილების განზოგადებას, აგრეთვე იმ სიახლეთა შესწავლას, რომელთაც უნდა უზრუნველყონ მასწავლებელთა პედაგოგიური და მეთოდური დახელოვნება. აღნიშნული ნაკლოვანებები გამოწვეულია იმით, რომ განათლების განყოფილებებში სრული პასუხისმგებლობით არ ეკიდებიან მასწავლებლების კვალიფიკაციის ამაღლების საქმეს. განათლების განყოფილებათა გამგეები და სკოლების დირექტორები სათანადოდ ვერ ხელმძღვანელობენ კვალიფიკაციის ასამაღლებელ კურსებზე მასწავლებელთა გაგზავნის საქმეს, — ამის შედეგად ახალქალაქის, ბოგდანოვკის, წალკის, დმანისისა და სხვა რაიონებიდან ბიოლოგიის მასწავლებელთა საგრძნობ ნაწილს დახელოვნების კურსები გავლილი არ აქვს.

რიგ სკოლებში საჭირო დონეზე არ დგას სკოლისგარეშე და კლასგარეშე მუშაობა; ზოგან ფორმალურად არის ჩამოყალიბებული საგნობრივი წრეები ბიოლოგიაში. მათი დაკომპლექტების დროს ყურადღება არ ექცევა მოსწავლეთა ასაკს და მიდრეკილებას. წრეების სამუშაო გეგმებში გათვალისწინებული არ არის ცდების ჩატარება და კვლევითი ხასიათის თემები. ექსპონატების მომზადება კონკურსისათვის „ნორჩ ნატურალისტთა დახმარება სკოლას“. სათანადო ყურადღება არ ექცევა პროგრამის მიხედვით სასწავლო-საწარმოო ხასიათის ექსკურსიების მომზადებასა და ჩატარებას მსხვილ სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებში, ბოტანიკურ და ზოოლოგიურ პარკებში და ა. შ.

ჯერბვანი ყურადღება არ ექცევა ბიოლოგიაში ფაკულტატურ მეცადინეობასა და გაღრმავებულ სწავლებას; მასწავლებლებს არ აქვთ საჭირო სახელმძღვანელოები და სხვა დამხმარე ლიტერატურა ფაკულტატური და გაღრმავებული სწავლების კურსისათვის; არ ხდება ამ მიმართებით მასწავლებელთა გადამზადება და ა. შ.

ბიოლოგიის სწავლების საქმეში აღნიშნული და სხვა სახის არასწორი ხასიათის ნაკლოვანებები აიხსნება რესპუბლიკის სკოლების მოსწავლეთა გარკვეული ნაწილის მომზადების დაბალი დონით, საშუალო სკოლის კურსდამთავრებულ მოსწავლეთა საკმაო ნაწილს არა აქვს საგნის სასკოლო კურსის მყარი ცოდნა, მათ საფუძვლიანად არ იციან ევოლუციის მამოძრავებელი ძალების, გენეტიკის კანონზომიერების არსის, უჯრედის ცხოველმყოფელობის მოლეკულურ-ციტოლოგიური საფუძვლების, ნივთიერებათა ცვლის პლასტიკური და ენერგეტიკული მხარეების, ნერვული სისტემის მოქმედების რეფლექტორული ხასიათისა და სხვათა შესახებ; მოსწავლეთა პასუხები ხშირად არ არის სათანადოდ დასაბუთებული, ატარებს ზოგად ხასიათს, ზოგჯერ ისინი ზუსტად ვერ ერკვევიან ბიოლოგიურ მოვლენათა მეცნიერულ არსში. ყველაფერი ეს კი გამოწვეულია ბიოლოგიის გაკვეთილების დაბალი დონით. გაკვეთილებზე ჭარბობს სწავლების სიტყვიერი მეთოდი: თხრობა, საუბარი, ლექცია და სხვა, რომელთა პროცესში ნათლად როდი ხდება თვით სახელმძღვანელოში მოცემული ტექსტის გადმოცემა. ამ დროს საგნის მასწავლებლები ყოველთვის არ გამოყოფენ ძირითად ცნებებს, არ ამყარებენ ურთიერთკავშირს ისეთ განყოფილებებს შორის, როგორცაა: დარვინიზმი, გენეტიკა, ციტოლოგია და ეკოლოგია. საკმარის ყურადღებას არ აქცევენ მსოფლმხედველობითი ხასიათის განზოგადებებს ზოგად-ბიოლოგიური ცოდნის გამოყენების პრაქტიკაში. იშვიათად ხდება სახელმძღვანელოზე, ჩამოსარიგებელ და დიდაქტიკურ მასალებზე დამოუკიდებელი მუშაობა. გაკვეთილებზე დიდი დრო იხარჯება გამოკითხვაზე, მოსწავლეებს ეძლევათ ბევრი წვრილმანი კითხვა, რაც მოითხოვს მარტივ ფრაგმენტულ პასუხებს, სახელმძღვანელოს ტექსტის თხრობას. ძალზე ცოტაა ისეთი კითხვები, რომლებიც საჭიროებენ დასაბუთებას, განზოგადებას, შედარებებსა და ძირითად ცნებებს შორის კავშირის დამყარებას.

პროგრამის პრაქტიკული ნაწილი — ლაბორატორიული მეცადი-
ნებები და ექსკურსიები ბუნებაში — ან არ ტარდება, ან ტარდება
ფორმალურად, აუცილებელი წინასწარი მომზადებისა და დაკვირვე-
ბის შედეგების განზოგადების გარეშე.

ამ ნაკლოვანებების უმრავლესობა გამოწვეულია სუსტი შინა-
სასკოლო კონტროლით და მასწავლებლებს შორის არაადამაკმაყო-
ფილებლად დაყენებული მეთოდური მუშაობით.

ბიოლოგიის სწავლებისა და ამ საგანში მოსწავლეთა ცოდნის ხა-
რისხის გაუმჯობესების მიზნით კოლეგიამ გადაწყვიტა:

1. დამტკიცდეს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ბიოლოგი-
ის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებათა გეგმა.

2. ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკოლის ბიოლოგიის მას-
წავლებლებმა:

2.1. სისტემატურად იმუშაონ საკუთარი მეთოდური დახელოვ-
ნებისა და თეორიული ცოდნის ასამაღლებლად. იზრუნონ ყოველ
გაკვეთილის მაღალ დონეზე ჩასატარებლად, მიიღწიონ იმას, რომ
მასალის ახსნისას საკითხები მოსწავლეთა მიერ შეგნებულად იყოს
გაგებული, ათვისებული და არ ხდებოდეს მათი მშრალი, მექანიკუ-
რი დაზეპირება. ყურადღების ცენტრში იყოლიონ სწავლაში ჩამორ-
ჩენილი და მეორეულიანი მოსწავლეები, გაუწიონ მათ ინდივიდუა-
ლური დახმარება, აღმოფხვრან ლიბერალიზმი მოსწავლეთა ცოდნის
შეფასებაში, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეებ-
ში დამოუკიდებელი მუშაობის ჩვევების დანერგვას და სიახლე-
ებისადმი მათ სწრაფვას, სისტემატურად იზრუნონ მოსწავლეების
ცხოვრებისათვის მოსამზადებლად და საზოგადოებრივ-სასარგებლო
შრომაში აქტიური მონაწილეობისათვის.

2.2. მრავალფეროვანი და საინტერესო გახადონ ბიოლოგიის
წრეების მუშაობა როგორც სკოლაში, ისე სკოლისგარეშე საბავშვო
დაწესებულებებში.

2.3. პროგრამის მიხედვით კვალიფიციურად მოამზადონ და ჩა-
ატარონ სასწავლო და საწარმოო ხასიათის ექსკურსიები მსხვილ
სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებში, ტყეებში, ბოტანიკურ და ზოო-
ოლოგიურ პარკებში, შეაგროვონ და დაამზადონ ჰერბარიუმები,
კოლექციები, დაამზადონ სველი პრეპარატები.

2. 4. მოაწყონ ბიოლოგიის სასწავლო კაბინეტები და შეავსონ ისინი თვალსაჩინოებებით. შეაკეთონ დაზიანებული ხელსაწყოები და აწარმოონ მათი ზუსტი აღრიცხვა. ამ საქმეში აქტიურად ჩააბან მოსწავლეები.

2. 5. არ დაუშვან საგნის სწავლება თვალსაჩინოების გარეშე. ჩაატარონ პროგრამით გათვალისწინებული პრაქტიკული სამუშაოები, ცდები — დემონსტრაციები და ლაბორატორიული მეცადინეობები.

2. 6. გადაჭრით გააუმჯობესონ სწავლებაში სასწავლო კინოფილმების და სხვა ტექნიკური საშუალებების გამოყენების საქმე.

2. 7. დანერგონ მოსწავლეების მიერ სპეციალურ რვეულებში ცდების და ლაბორატორიული მეცადინეობების მნიშვნელოვანი მონენტების, სალექსიკონო მასალების, ბიოლოგიური ტერმინების, ცხრილებისა და სქემების ჩახატვა-ჩაწერის პრაქტიკა. ამ დავალების შესრულების შედეგი გაითვალისწინონ მოსწავლეთა ცოდნის შეფასების დროს.

2. 8. დაწვრილებით შეისწავლონ მიკრორაიონის ფლორა, ფაუნა და მათი დაცვის საშუალებანი. აქტიური მონაწილეობა მიიღონ მწვანე ნარგავების და ბუნების დაცვის საზოგადოების მუშაობაში.

3. სკოლის დირექტორებმა:

3. 1. ეს გადაწყვეტილება თანდართულ ცნობასთან ერთად განიხილონ პედაგოგიური საბჭოს სხდომაზე, ღრმა ანალიზი გაუკეთონ ბიოლოგიის სწავლებაში არსებულ ხარვეზებს და დასახონ მათი გამოსწორების რეალური გზები.

3. 2. უზრუნველყონ ბიოლოგიის სწავლებისათვის საჭირო სასწავლო-მატერიალური ბაზის განმტკიცება, ბიოლოგიის კაბინეტი შეავსონ სწავლებისათვის საჭირო ტექნიკური საშუალებებითა და სხვა თვალსაჩინოებებით. იზრუნონ ბუნების ცოცხალი კუთხის მოსაწყობად, სასწავლო-საცდელ ნაკვეთზე მოაწყონ სათბური ან კვლასათბური, ბიოლოგიური განყოფილება, შეიძინონ მოსწავლეების ასაკის შესაფერისი სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარი.

3. 3. გააძლიერონ კონტროლი სასწავლო ექსკურსიების, პრაქტიკული მუშაობის, ცდების, ლაბორატორიული მეცადინეობების

ჩატარების, ტექნიკური საშუალებების სწავლებაში გამოყენების მდგომარეობაზე.

3. 4. გააუმჯობესონ მეთოდური გაერთიანებებისა და საგნობრივი წრეების მუშაობა, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მასწავლებელთა მოწინავე გამოცდილების შესწავლა-განზოგადებას, აღმოფხვრან ფორმალიზმი ამ საქმეში.

3. 5. დროულად იზრუნონ სახელმძღვანელოებითა და სასწავლო ნივთებით მოსწავლეთა უზრუნველყოფისათვის, მოაწესრიგონ სახელმძღვანელოების საბიბლიოთეკო ფონდების შექმნისა და გამოყენების საქმე.

3. 6. კონტროლი და ხელმძღვანელობა განახორციელონ ბიოლოგიის მასწავლებელთა მუშაობაზე, რისთვისაც სისტემატურად მოისმინონ მათი გაკვეთილები, საფუძვლიანი ანალიზი გაუკეთონ მოსმენილ გაკვეთილებს და მასწავლებლებს მისცენ საქმიანი მითითებანი გამოვლინებულ ნაკლოვანებათა გამოსასწორებლად.

4. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა, ქ. თბილისის სახალხო განათლების სამმართველოს უფროსმა:

4. 1. ეს გადაწყვეტილება და ცნობა გააანალიზონ კოლეგიებისა და სახალხო განათლების საბჭოების სხდომებზე, მიიღონ ზომები ბიოლოგიის სწავლების საქმეში არსებულ ნაკლოვანებათა გამოსასწორებლად, შეიმუშაონ და განახორციელონ ბიოლოგიის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებები.

4. 2. გაატარონ ქმედითი ღონისძიებანი ბიოლოგიაში ფაქულტატიური მეცადინეობის და გაღრმავებული სწავლების სრულყოფისათვის. ამ მიზნით სპეციალურად შეარჩიონ სკოლები, კლასები, მოსწავლეთა კონტინგენტი, მაღალკვალიფიციურ მასწავლებელთა კადრები და უზრუნველყონ ასეთი სკოლები სწავლების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებითა და სხვა აუცილებელი თვალსაჩინოებებით.

4. 3. დასახონ კონკრეტული ღონისძიებანი სკოლებში ბიოლოგიის კაბინეტების შესაქმნელად და არსებული კაბინეტების სათანადო მოწყობილობებით, თვალსაჩინო ხელსაწყოებითა და ტექნიკურად

საშუალებებით შესავსებად. იზრუნონ სკოლების უზრუნველსაყოფად სასწავლო-საცდელი ნაკვეთებით, რისთვისაც გაატარონ ყველა საჭირო ღონისძიება ამ საკითხზე მთავრობის დადგენილების შესასრულებლად.

4. 4. მეთოდკაბინეტებთან არსებულ ბიოლოგიის მასწავლებელთა სარაიონო, საქალაქო სექციების მუშაობაში სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად დანერგონ პრაქტიკულ-ლაბორატორიული მეცადინეობები ჩატარებისა და ახალი ხელსაწყო-იარაღების გაცნობის პრაქტიკა.

5. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ი. გოგებაშვილის სახ. პედაგოგიურ მეცნიერებათა სამეცნიერო-კვლევითმა ინსტიტუტმა და სასკოლო მეთოდურმა ცენტრმა (ამხ. ამხ. გ. საყვარელიძე, თ. ევაძე):

5. 1. დროულად უზრუნველყონ ბიოლოგიის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებათა გეგმით მათზე დავალებული საკითხების შესრულება.

5. 2. შემუშაონ და 1980 წლის 1-ელ სექტემბრამდე წარმოადგინონ სასწავლო ტელეგადაცემების შინაარსისა და ფორმების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებანი.

6. გაზეთ „სახალხო განათლების“, ჟურნალ „სკოლა და ცხოვრების“ და მისი დარგობრივი დამატების „ქიმიკა-ბიოლოგია სკოლაში“ რედაქტორებმა (ამხ. ამხ. ნ. შველიძე, ა. გოგელია, მ. ღარიბაშვილი):

6. 1. მეტი ყურადღება მიაქციონ გაზეთისა და ჟურნალის ფურცლებზე ბიოლოგიის სწავლების საკითხებზე რეკომენდაციებისა და მეთოდური ხასიათის წერილებისა და სტატიების ბეჭდვის საკითხებს.

7. სახელმძღვანელოების სამმართველომ. (ამხ. ნ. ლლონტი):

7. 1. დროულად უზრუნველყონ ბიოლოგიის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებებით გათვალისწინებული ლიტერატურის გამოცემა.

8. სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების სამმართველომ (ამხ. პ. თუთბერიძე):

8. 1. მოამზადოს საკითხი რესპუბლიკის 1-ელ და მე-2 სკოლა-

ინტერნატებში ბიოლოგიის გაძლიერებული სწავლების შემოღების შესახებ.

9. სკოლების სამმართველომ (ამხ. კ. სუჯაშვილი):

9. 1. გადაახალისოს სასწავლო-მეთოდური საბჭოს შემადგენლობა, უფრო ქმედითი და პრაქტიკული გახადოს მისი საქმიანობა.

9. 2. დააწესოს კონტროლი ამ გადაწყვეტილების შესრულების მიმდინარეობაზე.

კოლეგიის თავმჯდომარე

მინისტრის პირველი მოადგილე

ზ. ლომიძე

Р Е Ш Е Н И Е

КОЛЛЕГИИ МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

О работе отдела народного образования и школ Богдановского района по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года «О работе школ и органов народного образования Грузинской ССР по выполнению решений XXV съезда КПСС и последующих постановлений ЦК КПСС и Совета Министров СССР о школе» и соответствующего приказа Министерства просвещения республики № 297 от 27 апреля 1978 года

22 мая 1980 года

Проверка, проведенная бригадой Министерства просвещения Грузинской ССР, показала, что районный отдел народного образования и общеобразовательные школы Богдановского района под руководством партийных и советских органов проводят определенную работу по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года и соответствующего приказа Министерства просвещения республики № 297 от 27 апреля 1978 года.

Сосредоточено внимание на дальнейшем углублении идейно-политической, научно-методической и профессиональной подготовки педагогических кадров, на систематическом и глубоком изучении документов XXV съезда КПСС, Конституции СССР, трудов товарища Л. И. Брежнева.

В районе неплохо поставлено трудовое воспитание школьников, ведется профориентационная работа, направленная на подготовку учащихся к сельскохозяйственному труду, к сознательному выбору профессии, активно работают ученические производственные бригады. Принимаются меры по укреплению учебно-материальной базы школ, осуществлению всеобщего обязательного среднего образования, сокращению

второгодничества. В 1979 году своевременно окончили 8 классов 98,4% учащихся.

Отдел народного образования проводит целенаправленную работу по созданию резерва руководящих кадров. Директора и завучи всех средних и восьмилетних школ имеют высшее образование.

Несмотря на определенное улучшение состояния народного образования Богдановского района за последние годы, в работе отдела народного образования и общеобразовательных школ района отмечаются серьезные недостатки и упущения.

План контингента учащихся выполнен только на 96,5%. В некоторых школах района очень низок процент своевременного окончания учащимися 8 классов (Гандзийская № 2 и Дилифская средние школы).

Плохо поставлен учет детей и подростков школьного возраста, встречаются факты несвоевременного вовлечения детей в учебу, отсева учащихся.

Районным отделом народного образования и педколлективом заочной школы не установлены нужные контакты с промышленными и сельскохозяйственными предприятиями, вследствие чего работающая молодежь в возрасте 16-29 лет неполностью вовлечена в очно-заочную систему обучения.

Слаба учебно-материальная база школ и дошкольных учреждений Богдановского района. 11 средних и 5 восьмилетних школ размещены в приспособленных помещениях, не отвечающих элементарным требованиям. Особенно тяжелое положение сложилось в Б. Ханчалийской, Сатхинской, Б. Гондуринской, Торийской, Гореловской средних и Кулалисской восьмилетней школе, размещенных в аварийных зданиях, пришедших в полную негодность.

Учащиеся пяти школ (31 класс) занимаются в 16 наемных комнатах в две смены.

Имеются серьезные нарушения в деле применения и хра-

нения технических средств обучения в Богдановской армянской и русской, Гореловской и Дилифской средних школах. В районе не освоены централизованные средства для приобретения наглядностей и ТСО на сумму 2300 рублей.

Из-за отсутствия соответствующей базы задерживается переход на кабинетную систему обучения, в школах нет ни одной группы продленного дня, плохо обстоит дело с питанием учащихся. Слаба материальная база трудового обучения и физического воспитания. Недостаточно осуществляется шефская помощь школам.

Планы работы РОНО и школ нередко неконкретны, недостаточно нацеливают учительские коллективы на повышение эффективности учебной и воспитательной работы каждого педагога. Слабо осуществляется внутришкольный контроль и руководство в ряде школ. Отмечаются серьезные нарушения в ведении школьной документации в Гандзийской № 2, Сатхинской, Джиграшенской, Богдановской армянской и русской средних школах. Многочисленны случаи неправильного выведения четвертных и годовых оценок в Гандзийской средней школе № 2. Низок уровень преподавания армянского, русского и грузинского языков, физики, истории и обществоведения в большинстве проверенных школ.

В районе не создана стройная система воспитательной работы, планы работ классных руководителей составляются не квалифицированно. Педагогические коллективы не оказывают необходимой помощи комсомольской и пионерской организациям, учкомам. Не уделяется должного внимания педагогизации родителей.

Недостаточны помощь и руководство школами со стороны отдела народного образования и методического кабинета. В школах не хранятся акты и копии докладных записок по результатам проверок, слаб контроль за выполнением закона о всеобуче, ведением документации и отчетностью.

Учитывая вышеизложенное, коллегия решает:

1. Докладную записку Министерства просвещения и дан-

ное решение направить отделу народного образования для руководства и исполнения.

2. Обязать Богдановский районный отдел народного образования (т. П. Восканян):

2.1. Обратит внимание на наличие серьезных недостатков в работе по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года и соответствующего приказа Министерства просвещения Грузинской ССР № 297 от 27 апреля 1978 года.

2.2. Принять меры к улучшению планирования работы, повышению качества учебно-воспитательного процесса в школах района и повышению эффективности их работы, совершенствованию методической работы, усилению внутришкольного руководства и контроля.

2.3. Обеспечить успешный переход школ района на кабинетную систему обучения. Принять меры по обеспечению школ наглядными пособиями, дидактическими материалами и техническими средствами обучения согласно Типовым перечнем учебно-наглядных пособий и учебного оборудования для общеобразовательных школ.

2.4. Добиться неуклонного соблюдения школами «Инструкции об учете детей и подростков школьного возраста в Грузинской ССР» и требований Циркулярного письма Министерства просвещения СССР от 23 марта 1972 года № 15-М «Об упорядочении учета детей и подростков школьного возраста от 6 до 15 лет», а также установленного порядка зачисления детей в подготовительный и первый классы.

2.5. Принять дополнительные меры по более широкому вовлечению работающей молодежи в заочную школу.

2.6. Разработать и осуществить меры по организации подвоза учащихся проживающих на расстоянии 3-х и более километров от школы, улучшению питания школьников.

2.7. Принять соответствующие меры по вовлечению в учебу детей с дефектами умственного и физического развития.

2.8. Завершить в 1980—1981 учебном году введение в каждой средней общеобразовательной школе углубленного трудового обучения учащихся IX-X классов с учетом местных условий и интересов народного хозяйства района.

2.9. Укрепить учебно-материальную базу трудового обучения в IV-VIII классах общеобразовательных школ.

2.10. Инспектирование школ проводить на должном уровне, своевременно направлять им акты или копии докладных записок по результатам проверок для разработки необходимых мер по устранению замеченных недостатков.

2.11. Систематически осуществлять меры по своевременному доведению до руководителей и педагогических коллективов школ директивных и нормативных документов, усилить контроль за их исполнением.

2.12. Обсудить на заседании Совета РОНО докладную записку бригады Министерства просвещения Грузинской ССР и настоящее решение, строго наказав виновных в нарушениях, связанных с неправильным ведением школьной документации и выведением четвертных и годовых оценок. О результатах обсуждения доложить Министерству просвещения в двухнедельный срок.

2.13. Упорядочить внеклассную и внешкольную воспитательную работу, уделять особое внимание правовому воспитанию учащихся и профилактике правонарушений среди подростков, улучшению работы с родителями учащихся, усилению связи педколлективов с общественностью в целях воспитания более ответственного отношения школьников к учению и соблюдению ими норм коммунистической морали.

3. За недостаточный контроль и руководство работой школ района, несвоевременное выполнение поручений Министерства просвещения заведующему отделом народного образования Восканяну П. И. объявить выговор.

4. Управлению капитального строительства (тов. З. Маградзе):

4.1. Изучить вопрос и в месячный срок представить на обсуждение коллегии предложения о дополнительных мерах по развитию школьного строительства в Богдановском районе.

5. Главному Управлению снабжения (тов. О. Кереселидзе):

5.1. Принять меры по возможно более полному удовлетворению потребностей школ Богдановского района в школьном оборудовании и учебно-наглядных пособиях.

6. Центральному институту усовершенствования учителей (тов. М. Дарчия):

6.1. Предусмотреть в своих планах организацию специальных курсов для учителей грузинского языка русских и армянских школ, слабо владеющих грузинским языком и методикой его преподавания.

6.2. Вовлечь учителей русского языка армянских школ Богдановского района, не умеющих специального образования, в очно-заочную систему повышения квалификации.

7. Данное решение и докладную записку опубликовать в Сборнике приказов и инструкций Министерства просвещения Грузинской ССР.

8. Представить информацию о ходе выполнения данного решения к 1 апреля 1981 года.

9. Контроль за исполнением настоящего решения возложить на Управление школ (тов. К. Суджашвили).

Председатель коллегии

Первый заместитель Министра

З. ЛОМИДЗЕ

С П Р А В К А

О работе отдела народного образования и школ Богдановского района по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года «О работе школ и органов народного образования Грузинской ССР по выполнению решений XXV съезда КПСС и последующих постановлений ЦК КПСС и Совета Министров СССР о школе и соответствующего приказа Министерства просвещения республики № 297 от 27 апреля 1978 года

С 8 по 16 апреля 1980 года бригада Министерства просвещения Грузинской ССР в составе инспекторов школ Багдасаряна Н. А. и Апхaidзе С. Ю., методиста учебно-методического кабинета руководящих кадров ЦИУУ Григорян В. П., методиста Республиканского методического центра Министерства просвещения Грузинской ССР Цихисели Т. О., методиста методкабинета Ахалкалакского РОНО Орчьян Р. О., завуча средней школы № 93 г. Тбилиси Петросян Г. С., учителя математики средней школы № 59 г. Тбилиси Айрапетяна З. С. и учительницы начальных классов Ахалкалакской средней школы № 2 Иорданиян С. А. изучила работу отдела народного образования и школ Богдановского района по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года «О работе школ и органов народного образования Грузинской ССР по выполнению решений XXV съезда КПСС и последующих постановлений ЦК КПСС и Совета Министров СССР о школе» и соответствующего приказа Министерства просвещения Грузинской ССР № 297 от 27 апреля 1978 года.

Была проверена работа аппарата РОНО и методкабинета, комплексно изучены постановка учебно-воспитательной работы в армянской и русской средних школах поселка Богдановка, в средних школах сел Гореловка, Джиграшен, Гандза и Дилиф и состояние внутришкольного контроля и руко-

водства в Гандзийской 1-ой и Б. Ханчалийской средних школах.

Члены бригады ознакомились также с перечнями вопросов по народному образованию, обсужденных на заседаниях бюро райкома партии и райисполкома Совета народных депутатов.

Следует отметить, что Богдановский районный отдел народного образования под руководством партийных и советских органов проводит определенную работу по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года и соответствующего приказа Министерства просвещения республики № 297 от 27 апреля 1978 года.

В РОНО составлен перспективный план работы. Имеются также годовой и квартальный планы, которые составлены квалифицированно.

Значительно повысился уровень организаторской работы РОНО. В целях эффективности руководства постановкой народного образования, специальным приказом (№ 10 от 08.12.78 г.) распределены функции между работниками аппарата отдела народного образования. Данное распределение охватывает все стороны работы по руководству общеобразовательными школами. Совет РОНО состоит из 19 членов. Он утвержден решением исполкома (№ 9 от 20.01.78 г.) Вопросы рассматриваемые на заседаниях совета, актуальны и целенаправлены.

Два раза в месяц с директорами школ в отделе народного образования проводятся совещания, на которых обсуждаются вопросы организационного, инструктивно-директивного характера, а также вопросы, связанные с улучшением внутришкольного контроля и руководства.

Благодаря усилиям отдела народного образования в районе заметно улучшился состав руководящих и педагогических кадров. Сменяемость руководителей школ небольшая и происходит в целях улучшения их качественного состава.

Несмотря на вышеизложенное, состояние народного образования нельзя признать благополучным. В работе отдела народного образования и школ района имеются существенные недостатки.

В Богдановском районе функционируют 19 средних, 15 восьмилетних (в том числе одна школа-интернат) и одна начальная школа с общим количеством учащихся 8742, а также одна заочная средняя школа с 18-ю учебно-консультационными пунктами и группами.

Учебно-материальная база школ района за последние несколько лет заметно укрепилась: построены новые школьные здания в селах Тамбовка (средняя) и Мамзара (восьмилетняя). За счет средств, выделенных на капремонт, осуществлены пристройки в селах Катнату (2 комнаты), М. Кондура (мастерская), Эштия (столовая и мастерская).

За последние три года оборудовано шесть лингафонных кабинетов, в двух сельских школах установлены новые радиоузлы.

Ежегодно на приобретение учебно-наглядных пособий, нового инвентаря и технических средств обучения расходуются примерно 70 тысяч рублей.

В 34-х средних и восьмилетних школах имеются 41 кинопроектор, 16 телевизоров и 20 магнитофонов.

Однако допускаются серьезные нарушения в деле применения и хранения технических средств обучения в Богдановской русской и армянской, Гореловской и Дилифской средних школах. В районе не освоены централизованные средства для приобретения наглядностей и ТСО на сумму 2300 рублей, неполностью используются имеющиеся технические средства обучения. Так например, из-за плохой работы фильмотеки в школах района не используются разные технические средства стоимостью в 2757 рублей.

Состояние учебно-материальной базы школ района, по-прежнему не соответствует современным требованиям.

Школьные здания Б. Ханчалийской (324 учащихся), Сатхинской (605 уч), Б. Гондуринской (373 уч.), Торийской (224 уч.), Гореловской (363 уч.) средних и Кулалисской (170 уч.) восьмилетней школы находятся в аварийном состоянии и пришли в полную негодность.

В райцентре около 1120 учащихся армянской и русской средних школ размещены в одном здании, предусмотренном на 450 ученических мест.

Учащиеся пяти школ (31 класс) занимаются в 16-ти **наемных** комнатах в две смены. Здания 11 средних и 5 восьмилетних школ нетиповые, а приспособленные. В таких условиях, естественно, затрудняются переход на кабинетную систему обучения и использование технических средств.

Несмотря на то, что в 22-х школах имеются кабинеты физики, в 18-ти — химии, в 17-ти биологии, лишь в трех школах полностью осуществлен переход на кабинетную систему обучения.

В 24-х школах (161 класс — 3076 учеников) занятия ведутся в две смены.

В большинстве школ проводится определенная работа по созданию кабинетов (или класс-кабинетов) родного и русского языков и литературы.

Типовые спортивные залы имеют только четыре школы района: средняя школа № 2 с. Гандза, средняя школа № 1 с. Эштия, средняя школа с. Ороджалар и средняя школа с. Дилнф. Еще в трех школах имеются спортзалы площадью 40-50 м², а в остальных их вовсе нет.

Не отвечает современным требованиям материальная база трудового обучения. Во многих школах занятия ведутся в тесных мастерских, которые не оснащены необходимым оборудованием и очень плохо снабжаются политехническим материалом, в них не хватает станков, тисков, инструментов различного инвентаря.

Проделана определенная работа по углубленному тру-

довому обучению учащихся IX-X классов. Более 1600 старшеклассников изучают трактор и сельскохозяйственные машины. Только в 1978—1979 учебном году школы получили три новых трактора.

В 11-ти средних школах введено изучение трактора, а в 2-х—автодела. Согласно плану в 1980—1981 учебном году еще в шести школах будет введено углубленное трудовое обучение, и таким образом трудовым обучением по углубленной программе будут охвачены учащиеся IX-X классов всех школ района. Следует отметить, что углубленное трудовое обучение, в основном осуществляется на школьных базах, которые не отвечают современным требованиям.

Отдел народного образования и руководители школ не принимают должных мер к укреплению материальной базы трудового обучения: оборудованию учебных мастерских, кабинетов по изучению автодела, трактора и сельскохозяйственных машин.

В районе слабо поставлена шефская работа. Несмотря на активное участие учащихся в полевых работах и уборке урожая, колхозы, совхозы и предприятия района не оказывают ощутимой помощи школам в укреплении учебно-материальной базы.

Не соответствует современным требованиям материальная база дошкольных учреждений.

Из 15 дошкольных учреждений только одно построено по типовому проекту, 7-работают в приспособленных, 6—в наемных и 1—в аварийном помещениях. Детей дошкольного возраста 4824, из них в 15 дошкольных учреждениях числится 481 ребенок, что составляет 10% от общего количества детей.

В районе проводится определенная работа по выполнению Закона об обязательном восьмилетнем обучении и обеспечению всеобщего среднего образования.

Вместе с тем, в этом важнейшем вопросе проверкой были выявлены серьезные недостатки и упущения.

Неудовлетворительно поставлен в районе учет детей подростков школьного возраста, не выполняются соответствующая «Инструкция», утвержденная Советом Министров Грузинской ССР от 15 июля 1959 года и требования Циркулярного письма Министерства просвещения СССР от 23 марта 1972 года № 15-М «Об упорядочении учета детей и подростков школьного возраста от 6 до 15 лет».

Хотя в школах имеются списки детей 6-7 летнего возраста, они не заверены и не скреплены печатью исполкомов сельских советов, как того требует Инструкция.

В результате стихийности и бессистемности работы дети школьного возраста своевременно не вовлекаются в учебу. Подобные факты имели место в Гандзинской средней школе № 2, Гореловской средней школе, Богдановских армянской и русской средних школах.

Основными причинами указанных недостатков в учете детей и подростков школьного возраста являются слабая организаторская работа отдела народного образования по выполнению Инструкции по учету детей и подростков и незнание ее основных положений многими руководителями школ. В школах района не ведется эффективная борьба с отсевом учащихся. Только в 1979—1980 учебном году вышли замуж и оставили учебу 5 учениц: 3 из средней школы с. Б. Кондура, 1 — из Дилифской средней школы, 1 — из Богдановской армянской школы.

Двое учащихся отсеялись из Гореловской средней школы тоже в этом учебном году.

Все это говорит о слабой постановке воспитательной работы в школах района, низком уровне педагогизации родительской общественности. Районному отделу народного образования и дирекциям вышеуказанных школ необходимо предпринять более решительные меры по охвату этих учащихся соответствующими формами учебы.

Серьезной преградой на пути осуществления всеобуча и своевременного окончания восьмого и десятого классов явля-

ется второгодничество. В Богдановском районе в 1979—1980

учебном году 42 второгодника, что намного меньше по сравнению с прошлым учебным годом. В районе есть школы, которые работают без второгодников (Б. Ханчалийская, М. Ханчалийская, Б. Арагяльская, Б. Гондурийская, Учманийская, Родионовская школы). Надо отметить, что в настоящее время педколлектив района поставил перед собой задачу довести число второгодников до минимума, а в предстоящие 1-2 года постараться вовсе ликвидировать второгодничество.

В районе не уделяется должного внимания обучению детей с дефектами умственного и физического развития. Правда, в РОНО имеются списки этих детей (их 8), но нет заключения медико-педагогической комиссии, до сих пор не удалось вовлечь их в учебу.

Неудовлетворительна сеть пришкольных интернатов: в районе работает лишь один пришкольный интернат в селе Гореловка, в котором проживают 23 ученика.

Свыше 200 учащихся, проживающих на расстоянии 3-х и более километров от школы, не подвозятся.

Крайне неудовлетворительна сеть столовых и буфетов. Они открыты лишь в пяти школах на 200 посадочных мест, в них плохо организовано горячее питание детей. Из-за отсутствия соответствующих условий в районе не открыта ни одна группа продленного дня.

В некоторых школах очень низок процент своевременного окончания учащимися 8 класса. Так например: в Гандзийской средней школе № 2 он составляет 84,7, Дилифской средней школе — 86,2, тогда как общерайонный показатель равняется 98,4%.

В районе функционирует заочная средняя школа с 18 учебно-консультационными пунктами и группами, с контингентом учащихся — 824.

Несмотря на некоторое улучшение организации учебы работающей молодежи (выполнение плана комплектования

контингента, сокращение пропусков занятий со стороны учащихся, открытие новых учебно-консультационных пунктов), и в этом вопросе имеются серьезные недостатки, 260 человек из числа молодежи 16-29 лет, не имеющей среднего образования, все еще не вовлечены в систему обучения: 45 из них проживают на территории Богдановского поселкового Совета, 55 — Б. Гондуринского, 33 — Эштинского, 47 — Сатхинского, 20 — Гореловского, 25 — Гандзинского, 15 — Погинского, 20 — Тамбовского сельских Советов народных депутатов.

Слаба связь дирекции и педколлектива заочной школы с руководителями совхозов и предприятий, где работают учащиеся.

Районному отделу народного образования необходимо с заинтересованными организациями и предприятиями принять эффективные меры для претворения в жизнь девиза «Каждому молодому труженнику — среднее образование».

В Богдановском районе работает 973 учителя, из которых высшее образование имеют 575 человек. Это составляет 59% от общего числа учителей; что намного ниже среднереспубликанского показателя. 11,9% (116 человек) учителей с общесредним образованием.

Медленно улучшается качественный состав учителей начальных классов, где из 244-х педагогов 86 (35,2%) имеют общее среднее образование.

В 1979 году Богдановский район представил заявку на 20 молодых специалистов. Эта потребность была удовлетворена за счет выпускников педвузов Армении.

Школы нуждаются в квалифицированных специалистах русского, немецкого и грузинского языков, географии, биологии, химии, и трудового обучения.

Аттестацию должен был пройти 681 учитель, прошли — 479, присвоено звание старшего учителя — 2, награждены нагрудными значками — 8, грамотой — 10, другими поощрениями — 86, соответствуют занимаемой должности — 246, даны рекомендации — 127 учителям.

Отделу народного образования, его методическому кабинету необходимо установить эффективный контроль за работой педагогов, получивших рекомендации, помочь им устранить указанные недочеты.

В отдельных школах (Ороджаларская, Эштийские № 1, № 2) специалистов по начальным классам, математике, родному языку сосредоточилось больше чем требуется.

В поселке Богдановке на учете состоят 30 учителей, а в селах еще 18. Многие из них не трудоустроены в связи с отсутствием вакантных мест.

В отделе ведется определенная работа по созданию резерва руководящих кадров. Из упомянутого резерва выдвинуты на руководящие должности четверо (директор Погинской средней школы — Адамян С. и организаторы Погинской, Ждановаканской, Богдановской армянской средних школ — Айрапетян Г., Курдоглян А., Мкоян М.).

Почти все директора, их заместители и организаторы прошли курсы переподготовки.

В 1979 году прошли курсы 86 учителей, план выполнен полностью.

В отделе имеются списки учителей, подлежащих прохождению курсов. Но своевременное прохождение курсов отдельными педагогами по объективным причинам откладывается (отпуск по беременности, болезнь, наличие малолетних детей и др.).

Членами бригады было изучено состояние преподавания родного и русского языков, литературы, физики, математики, истории и обществоведения, грузинского языка и начальных классов. Всего прослушано 146 уроков. Проверены также тетради для классно-домашних работ, кружковая и методическая работа, выполнение предусмотренных учебными программами контрольных, практических и лабораторных работ. Все прослушанные уроки были проанализированы с учителями соответствующих предметов.

Следует подчеркнуть, что часть учителей серьезно, добросовестно относится к преподаванию предмета, всесторонне готовится к уроку, в процессе преподавания систематически использует учебно-наглядные пособия и технические средства обучения, применяет передовые методы, на уроках большое внимание уделяет активизации учащихся, теоретический материал увязывает с современностью, практикой коммунистического строительства, чем и обеспечивается прочное усвоение учащимися основ наук.

Следует отметить хорошую работу учителей родного языка и литературы И. Карапетян и Л. Тоноян (Джиграшенская средняя школа), Р. Байрамян (Богдановская армянская средняя школа), Теймуразовой С. А. (Богдановская русская средняя школа), Голубевой А. И. и Калмыковой П. Н. (Гореловская средняя школа), учителей физики и математики Топаляна С. Н. (Богдановская русская средняя школа), Ахвердяна Г. А. (Гандзийская средняя школа №1), истории Трофименко В. Г. (Богдановская русская средняя школа), грузинского языка и литературы Р. Меликидзе и А. Пилишвили, начальных классов С. Ходикян (Богдановская русская средняя школа), М. Манукян (Джиграшенская средняя школа) и других.

Вместе с тем установлено, что учебно-воспитательная работа по ряду предметов находится на низком уровне, что обусловлено, с одной стороны, слабостью учебно-материальной базы и отсутствием квалифицированных кадров, с другой стороны — недостаточным внутришкольным контролем и руководством.

Несмотря на то, что после решения коллегии Министерства просвещения Грузинской ССР № 13 от 19 июля 1979 года «О состоянии преподавания родного языка и литературы в армянских школах республики и мерах по его улучшению» достигнуты некоторые успехи в постановке преподавания армянского языка и литературы (организована опорная школа, значительно улучшился качественный состав преподавателей, созданы хорошие кабинеты в средних школах села Джигра-

шен и Гандзинской средней школе № 2, большое количество учителей прошло курсовую переподготовку, школы обогатились методической литературой), коренного улучшения не замечается.

Большая часть учащихся в должной степени не владеет литературным языком, беден их словарный запас, слабо развита устная речь, еще хуже обстоит дело с письменной речью учащихся.

Все это является результатом того, что значительная часть педагогов не отказалась от устаревших методов преподавания, лекционного метода. На уроках ими недостаточно применяются дидактические материалы, наглядные пособия и технические средства обучения. Кабинеты, в основном, оборудованы очень плохо или вовсе их нет.

Почти во всех изученных школах не проверяются домашние тетради (в Гандзийской средней школе № 2 — учитель Асратян, Джиграшенской средней школе — учитель Погосян).

В библиотеках школ недостает текстов художественных произведений, изучение которых предусмотрено школьными программами.

Требуется коренное улучшение состояния методической работы. Районный методкабинет не обеспечивает эффективного руководства, контроля и помощи школьными методобъединениями, в работе которых не искоренен формализм.

Мало уделяется внимание повышению идейно-теоретического уровня учителей, овладению новыми, современными методами и формами обучения и воспитания учащихся, ознакомлению с достижениями педагогической, методической и научной мысли, обобщению и внедрению передового педагогического опыта.

Проводится определенная работа по улучшению преподавания русского языка и литературы в школах района.

Районный методкабинет (зав. Смолякова Л. Ф., методист

русского языка Авоян А. С.) руководствуясь решением коллегии № 13 от 19 июля 1979 года Министерства просвещения Грузинской ССР организует семинары, лекции, открытые уроки, оказывает помощь учителям во время проверок. Хороших результатов добиваются такие высококвалифицированные учителя как Теймуразова Е. А. (Богдановская русская школа), Ходикян А. Г. (Богдановская армянская школа), Голубева А. И. (Гореловская средняя школа), Тнхчян О. Г. (Джиграшенская средняя школа), которые хорошо владеют предметом и методикой его преподавания, работают творчески, с полной отдачей сил, умело активизируют познавательные способности учащихся, добиваются прочного усвоения знаний по русскому языку и литературе.

Однако в преподавании русского языка и литературы имеются существенные недостатки.

Из 86 учителей района 17 имеют общее среднее образование, курсы переподготовки за последние 5 лет прошли только 10 учителей. В школах района практически нет хорошо оснащенных кабинетов русского языка и литературы, на уроках не используются технические средства обучения, наглядность.

Серьезным недочетом в постановке преподавания русского языка является низкий языковый уровень учащихся армянских школ. Недостаточное внимание учителя русского языка и литературы уделяют работе по развитию речи.

Учащиеся армянских школ плохо владеют разговорной речью, беден их активный словарный запас, низка техника выразительного чтения. Во всех проверенных школах неправильно ведется работа над ошибками, она сводится лишь к механическому списыванию.

Такие учителя, как Черненко В. П. (Богдановская русская школа), Арищенкова Т. И. (Гореловская средняя школа), Марабян М. М. (Богдановская армянская школа), Гурованова (Гандзинская № 2 средняя школа, Вардзелян Е. Б.

(Гандзинская № 1 средняя школа), Бичахчян (Джиграшенская средняя школа) работают старыми методами, не уделяют должного внимания работе с классом.

Особенно слабо поставлено преподавание русского языка в Гандзинских № 1 и № 2 средних школах, где нет ни одного специалиста с высшим образованием.

Серьезными недостатками характеризуется состояние учебно-воспитательной работы по физике. Анализ прослушанных уроков показал, что не все педагоги добросовестно готовятся к уроку, не заботятся о повышении своей квалификации.

Ответы детей носят характер механического запоминания. Общей особенностью проверенных школ является неспособность учащихся решать элементарные задачи по физике. Преподаватели недостаточно применяют на уроках наглядные и дидактические пособия, технические средства обучения (за исключением Гандзийской № 2 и Джиграшенской средних школ). Это относится к учителям Богдановской русской средней школы Родионовой К. М., Гореловской средней школы Щекиной Т. И., Гандзийской средней школы № 1 Кюрегян В. К.

В большинстве школ учебно-материальная база очень слабая. Из проверенных школ только в Гандзийской № 2 и Джиграшенской средних школах оборудованы хорошие кабинеты физики. В других школах кабинетов физики как таковых нет, поскольку в них одновременно хранятся и оборудование по математике, биологии (Богдановская армянская и русская средние школы, Гореловская, Дилифская средние школы).

Следует отметить, что многие учителя школ района, работающие в трудных условиях, не полностью используют имеющиеся в школах минимальные возможности для проведения хотя бы части лабораторных работ, предусмотренных учебной программой. Возможность их проведения наглядно продемонстрировали учителя физики Саносян Н. из Джиграшенской

средней школы и Мовсесян А. из Гандзийской средней школы № 1.

Одной из причин низкого уровня преподавания физики в Богдановском районе является отсутствие во многих школах педагогов-специалистов. В основном физику преподают учителя математики.

Сравнительно лучше поставлено в районе преподавание математики. Объясняется это, прежде всего, тем, что подавляющая часть учителей математики имеет высшее специальное образование, большинство из них прошло курсовую переподготовку.

Тем не менее, все еще не устранены недостатки, имеющиеся в преподавании этого предмета. Частота опроса учащихся в некоторых школах не соблюдается. Так например, в X-б классе Богдановской русской средней школы и IX-б классе Дилифской средней школы в течение 20 уроков никто из учащихся не был опрошен. Аналогичное положение наблюдается и в 8-б классе Гандзийской № 2 и X-б классе Гореловской средних школ.

Допускаются случаи либерализма в оценке знаний учащихся. При проведении контрольной работы ни в Богдановской армянской средней школе (VIII-а кл.), ни в Гореловской средней школе (X-а, X-б кл.) ни один из учеников не получил оценку «отлично», хотя многие из них имеют четвертные оценки «5». Задания же контрольных работ были составлены самими учителями школ.

Несмотря на то, что в большинстве проверенных школ чувствуется большой интерес учащихся к изучению грузинского языка, состояние преподавания данного предмета неудовлетворительное. Учителя грузинского языка имеют, в основном, среднее образование. Из 29 преподавателей района лишь двое с высшим специальным образованием и 7 — со средним специальным. Низок теоретический и методический уровень подготовки большинства учителей. В школах Богда-

новского района (особенно в армянских) не хватает учебников грузинского языка. Эффективность и качество проводимых уроков не соответствуют минимальным требованиям сегодняшнего дня. Большая часть учащихся не владеет грузинской разговорной речью, что в свою очередь является следствием того, что некоторые из учителей недостаточно хорошо владеют грузинским языком. Было бы целесообразно для учителей грузинского языка армянских и русских школ организовать специальные курсы повышения квалификации, на которых особое внимание уделялось бы развитию навыков правильного произношения и связной устной и письменной речи самих учителей.

Изучение постановки преподавания истории и обществоведения показало, что часть преподавателей с должной ответственностью относится к своему делу, тщательно готовится к уроку, в процессе преподавания использует дидактический материал, схемы, таблицы, диафильмы. Такими учителями являются Трофименко В. Т. (Богдановская русская школа), Калмыков В. И. (Гореловская средняя школа) Р. Дургарян (Гандзийская № 2 средняя школа). Учащиеся названных школ проявили хорошее знание программного материала, неплохо разбираются в событиях современной международной жизни.

Однако следует отметить, что в большинстве проверенных школ учителя работают старыми методами. Все уроки по своей структуре похожи друг на друга: опрос заданного материала; объяснение новой темы, задание на дом. Ответы детей носят характер механического запоминания. На уроках не ставятся проблемные вопросы, не вычленяется главное звено изучаемого материала, не уделяется внимание активизации учащихся, большая часть урока отводится индивидуальному опросу. На низком методическом уровне провели уроки А. Каслян (Богдановская армянская средняя школа), Л. Сапрыкина (Богдановская русская средняя школа), Ш. Устьян

(Джиграшенская средняя школа). Преподавателям истории и обществоведения проверенных школ необходимо серьезно подумать о повышении уровня методической подготовки.

Достигнуты некоторые успехи в учебно-воспитательной работе начальных классов. Многие учителя начальных классов широко используют, в доступной форме, такие виды учебной работы, как наблюдение, обобщение результатов (урок чтения, 1 кл. Богдановская русская школа, учительница Дандаян), многовариантное решение задач (Джиграшенская средняя школа, 1 класс, учительница Манукян). Уроки математики, чтения, русского и армянского языков и природоведения учителя связывают с жизнью, с достижениями нашей страны.

Часты взаимопосещения уроков педагогами Гандзийской средней школы № 2. Подробный разбор открытых уроков проводят учителя Дилифской и Гореловской средних школ.

Внедрение в школьную практику активных методов обучения и воспитания позволили заметно повысить уровень развития младших школьников. Возрасла воспитательная роль всех учебных предметов.

Но наряду с вышеуказанными положительными сторонами в работе учителей начальных классов имеются и существенные недостатки.

В Богдановской русской, Гореловской, Гандзийских, Дилифской средних школах низка плотность опроса, не все учителя добиваются активного участия отдельных учеников в работе всего класса, на уроках отсутствует дидактический материал, наглядные пособия. Такие учителя как Алексанян Л. М., Хачатурян С. (Дилифская средняя школа), Казарян Г. (Гандзийская средняя школа № 2), Тоноян, Стамбулцян (Богдановская русская средняя школа) проводят уроки на низком методическом уровне.

Нехорошо обстоит дело с каллиграфией учащихся. Во всех школах района нет соответствующих разлинованных классных досок, парты не соответствуют росту детей.

Руководители проверенных школ направляют усилия педагогических коллективов на осуществление перехода ко всеобщему среднему образованию молодежи, на совершенствование учебно-воспитательного процесса и повышение уровня коммунистического воспитания учащихся.

Во всех школах имелись годовые планы работы. Они неплохо составлены в № 1 и № 2 средних школах села Гандза. В школах района организуются открытые уроки, с целью показа на практике возможности использования наиболее эффективных приемов, методов и средств обучения.

Некоторыми директорами школ и их заместителями прослушано достаточное количество уроков (Джиграшенская, Дилифская средняя школы).

Определенную роль в рассмотрении основных вопросов учебно-воспитательной работы играют педсоветы.

Вместе с тем установлено, что в руководстве педагогическими коллективами школ Богдановского района имеются существенные недостатки. Общешкольные годовые планы пространны и неконкретны. Анализ работы за предшествующие годы сводится к перечислению достигнутых успехов и общим рассуждениям о недостатках в работе.

Почти во всех школах в годовых планах не выделяются узловые, главные вопросы. Остаются вне поле зрения руководителей школ вопросы, связанные с изучением актуальных проблем педагогической науки и передового опыта.

Не уделяется должного внимания практической подготовке учителей к урокам, проблемам воспитывающего обучения, развитию познавательной активности и умению учащихся самостоятельно приобретать знания.

На заседаниях педагогических советов, как правило, в основном, подводятся итоги учебно-воспитательной работы за четверть и за год.

Не обсуждаются вопросы совершенствования методов обучения и воспитания, повышения эффективности урока. Не-

достаточное внимание уделяется совершенствованию методической работы. Учителям не рекомендуются для методической разработки темы, связанные с повышением эффективности урока.

Отмечаются серьезные нарушения в оформлении и ведении школьной документации. В некоторых из проверенных школ не имелись акты о приеме и сдаче документов при смене директора (Богдановская русская, Гандзийская № 2 средняя школы), не сохранены акты или докладные записки РОНО о проверках. Небрежно ведутся книги выдачи свидетельств о восьмилетнем и аттестатов о среднем образовании (Богдановская русская, Джиграшенская средние школы). В. Б. Ханчалийской и Богдановской армянской средних школах до сих пор не заведены книги инспектирования и методических рекомендаций.

В неудовлетворительном состоянии находится ведение классных журналов. Имеют место случаи исправлений и подчистки оценок. Страницы «Замечания по ведению классного журнала», как правило, не заполнены, что свидетельствует об отсутствии должного контроля со стороны дирекции школ к ведению этого важнейшего документа школьной жизни.

Вызывают тревогу многочисленные факты неправильного выведения четвертных и годовых оценок, которые имеют место в Богдановской русской и армянской, Гореловской и других школах.

Особенно неблагоприятно обстоит дело в этом отношении в Гандзийской № 2 средней школе (директор - С. Акопян, завуч В. Казарян). По представлению дирекции десять учеников этой школы являются кандидатами на получение золотых медалей.

Однако после тщательной проверки оценок за девятый класс выяснилось, что ни один из них в действительности не может претендовать на награждение золотой медалью, поскольку всем им без исключения по тому или иному предме-

ту годовая оценка завышена, вместо 4 (хорошо) поставлено 5 (отлично). Почти такое же положение и за три четверти учебного года, когда многим из этих учащихся вновь неправильно выведены четвертные оценки.

Несмотря на то, что в Гандзийской средней школе № 2, 23 июня 1979 года и 7 апреля 1980 года на педсоветах был обсужден данный вопрос и некоторым учителям объявлен строгий выговор, положение осталось прежним.

В Сатхинской средней школе (директор В. Амбарян, завуч Саносян) кандидатами на золотую медаль являются три ученика, но и здесь всем им неправильно выведены годовые оценки за 9-й класс. С ошибками выведены четвертные оценки по некоторым предметам и в этом учебном году.

Все это стало возможным в результате безответственного и халатного отношения к своим должностным обязанностям со стороны директоров и завучей вышеуказанных школ, которые не контролировали, не проверяли правильность выставленных учителями оценок.

Заслуживает упрека и отдел народного образования, инспектора которого своевременно не выявили и не предотвратили серьезных ошибок в работе школ.

Задача школы в период, когда в основном завершен переход ко всеобщему среднему образованию, — повысить уровень учебно-воспитательной работы. Одно из важнейших звеньев этого процесса — дальнейшее улучшение дела коммунистического воспитания учащихся. Известно, что оно осуществляется прежде всего на уроке, в ходе овладения знаниями. Однако учебная работа, даже при большом разнообразии ее содержания и методов, не может охватить все возможные виды деятельности школьников, удовлетворить множество его интересов и потребностей.

За последние годы несколько улучшилась постановка воспитательной работы в школах Богдановского района. В процессе преподавания основ наук больше внимания уделя-

ется воспитывающему обучению, вопросам коммунистической нравственности, интернациональному и эстетическому воспитанию (Джиграшенская и Богдановская русские средние школы). Во внеурочное время проводятся интересные мероприятия; диспуты, лекции, встречи с ветеранами войны и труда. Особое место отводится воспитанию учащихся на примере жизни и революционной деятельности В. И. Ленина. Проводятся ленинские уроки, торжественные утренники, тематические стенды, фотоуголки, посвященные 110-й годовщине со дня рождения великого вождя были оформлены во всех проверенных школах.

Изучаются с учащимися труды товарища Л. И. Брежнева «Малая земля», «Возрождение», «Целина».

Все школы района принимают активное участие в трудовых делах колхозов и совхозов, помогая им в уборке урожая и выращивании корнеплодов.

В районе проводится определенная работа по улучшению трудового обучения, воспитания и профессиональной ориентации учащихся. С ними организуются беседы, доклады о значении и роли разных профессий, устраиваются встречи с передовиками сельского хозяйства и промышленных предприятий района, экскурсии на животноводческие фермы и фабрики.

В школах оформлены уголки профорientации.

Учащиеся района принимают активное участие в полевых работах и уборке урожая. Так например, летом 1979 года 2350 учащимися было собрано 15 тысяч тонн сена, заложено 25 тысяч тонн силоса, обработано 400 гектаров кормовых корнеплодов и картофеля.

Вместе с тем, уровень воспитательной работы в целом не отвечает современным требованиям. Главным недостатком является то, что в школах не создана стройная система внеурочной воспитательной работы. Теоретическая и методическая подготовка организаторов внеклассной и внешкольной воспи-

тательной работы назкая. Не налажена учеба пионерского и комсомольского активов, руководители школ не принимают мер для повышения роли комсомольской и пионерской организаций и учкомов школ в совершенствовании воспитательной работы с учащимися.

Все еще слаба связь школ с семьей и общественностью. Не искоренены случаи правонарушений со стороны подростков.

Воспитательные планы классных руководителей всех проверенных школ составлены хаотично, в них не отражено основное содержание проводимой работы с пионерской и комсомольской организациями, отсутствует тематика классных часов.

Работа методобъединений классных руководителей носит формальный характер.

Совершенствование работы по коммунистическому воспитанию учащихся, осуществление каждым педагогическим коллективом комплексного подхода к ее организации является важнейшей задачей всех работников органов народного образования района.

Управление школ

გ ა დ ა წ ე ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

სწავლების ხარისხის ამაღლების ღონისძიებათა თაობაზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1976 წლის 24 დეკემბრის ბრძანების შესრულების მიმდინარეობის შესახებ ქ. ქუთაისის სალამოს სკოლებში

შემოწმებით დადგინდა, რომ ქ. ქუთაისის სალამოს ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკოლებში გარკვეული მუშაობა ტარდება სწავლების ხარისხის ამაღლების ღონისძიებათა შესახებ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1976 წლის 24 დეკემბრის № 1165 ბრძანების, აგრეთვე მოსწავლეთა ცოდნის ხარისხის გაუმჯობესების თაობაზე სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს 1976 წლის 8 სექტემბრის № 55 წერილის მოთხოვნათა შესასრულებლად.

მოზრდილთა სკოლების რეორგანიზაციის და გამსხვილების შედეგად 1979—1980 სასწავლო წელს ქალაქში, ადრე არსებული 7 სკოლის ნაცვლად, მუშაობს 3 სკოლა, მათგან ერთი დასწრებულ-დაუსწრებელია. სამივე სკოლაში შემოიღეს მეცადინეობის ახალი ფორმა და რეჟიმი, რაც იმაში მდგომარეობს, რომ სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საათები განაწილებულია კვირაში ოთხ დღეზე და მეცადინეობა ნაცვლად 5 დღისა 4 დღეს მიმდინარეობს. შეიცვალა გაკვეთილის სტრუქტურა, სამ დღეს ტარდება შეწყვილებული გაკვეთილები, ხოლო მეოთხე დღეს კი კონსულტაციები-სემინარები. შეწყვილებული გაკვეთილის ხანგრძლივობა 60 წუთია, რომლის ნახევარი ეთმობა ახალი მასალის ახსნას, ნახევარი კი მის შესწავლას. საკონსულტაციო-სასემინარო დღეს ხდება მოსწავლეთა ცოდნის შემოწმება-შეფასება, საკონტროლო წერითი სამუშაოების ჩატარება; ჩათვლების მიღება.

სკოლები თავის მთავარ ამოცანად ისახავენ მოსწავლეებს ახალი მასალა ძირთადად გაკვეთილზევე შეასწავლონ. პედაგოგიური კოლექტივები აღწევენ მოსწავლეთა აქტივიზაციას, მათ ჩაბმა-მონაწილეობას ახალი მასალის ახსნაში.

მეცადინეობის ამ ფორმის შესაბამისად ყველა საგანში შემუშავებულია თემატური გეგმები, მასწავლებლები გაკვეთილებსა და კონსულტაციებს ატარებენ სწავლების ახალი ფორმიდან გამომდინარე მეთოდებით. მათი უმრავლესობა გულმოდგინედ მუშაობს სწავლებაში სიახლის დასანერგად, იყენებს მასალის ახსნისა და გამოკითხვის ეფექტურ მეთოდებს, სწავლების ტექნიკურ საშუალებებს, ზეპირ და წერით გამოკითხვას ახდენს ბარათების მეშვეობით, ხელს უწყობს მოსწავლეთა დამოუკიდებელი აზროვნებისა და მსჯელობის უნარ-ჩვევების გამომუშავებას.

განათლების განყოფილებებმა, ქალაქის მეთოდკაბინეტმა, სკოლების ხელმძღვანელებმა სათანადო დასკვნები გააკეთეს ქ. ქუთაისის და ვანის რაიონის სალამოს სკოლების მუშაობის თაობაზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1979 წლის 28 მარტის გადაწყვეტილებიდან, გააუმჯობესეს შინადასკოლო კონტროლი და ხელმძღვანელობა, მეთოდური მუშაობა მასწავლებლებთან, განმტკიცდა შრომის დისციპლინა. ცალკეული საგნების სწავლებაში მიღწეულია დადებითი შედეგები. წინა წლებთან შედარებით გაუმჯობესდა მოსწავლეთა გაკვეთილებზე დასწრება და მათი ცოდნის ხარისხი. ერთგვარად განმტკიცდა სკოლების სასწავლო-მეტერიალური ბაზა.

მიუხედავად აღნიშნულისა, ქ. ქუთაისის სალამოს სკოლების მუშაობაში ჯერ კიდევ შეიმჩნევა ნაკლოვანებები. მასწავლებელთა ნაწილმა მუშაობა ვერ გარდაქმნა სკოლებში მომხდარ სიახლეთა შესაბამისად, კვლავ დაბალია მოსწავლეთა ცოდნის დონე, მეტყველებისა და წერის უნარ-ჩვევები და კულტურა.

ჯერ კიდევ ყველგან არ არის შექმნილი სათანადო პირობები სწავლისა და შრომის შეთავსებისათვის. სალამოს მე-3 საშუალო სკოლის შენობაში გაიხსნა სამედიცინო სასწავლებელი, რამაც გამოიწვია სწავლების კაბინეტური სისტემისა და ცვლიანობის გაუმჯობესება; სკოლები საკმაოდ ვერ იყენებენ წარმოება-დაწესებულებების დახმარებას, ზოგან არ ხორციელდება მომუშავე მოსწავლეთათვის გათვალისწინებული შეღავათები. ხშირია მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილების გაცდენის შემთხვევები.

ადგილი აქვს მასწავლებელთა შორის საათების გაუმართლებელ

დაქუცმაცებას, რაც უარყოფითად მოქმედებს სასწავლო პროცესზე.
 ჯეროვანი ყურადღება არ ექცევა მასწავლებელთა კვალიფიკაციის
 ამაღლებას.

კოლეგიამ გადაწყვიტა:

1. ეს გადაწყვეტილება, აგრეთვე საღამოსა და დაუსწრებელი სკოლების სამმართველოს მოხსენებითი ბარათი, გაეგზავნოს რესპუბლიკის განათლების ადგილობრივ ორგანოებს, მოეწყოს მისი განხილვა მოზრდილთა სკოლებში;

1. 1. რჩევა მიეცეთ განათლების განყოფილებებსა და მოზრდილთა სკოლებს, ადგილობრივი პირობების გათვალისწინებით, განათლების სამინისტროსთან შეთანხმებით, საღამოს სკოლებში უფრო გაბედულად დანერგონ სწავლების ახალი ფორმები და რეჟიმი.

2. ქ. ქუთაისის ლენინისა და საქარხნო რაიონების განათლების განყოფილებებმა:

2. 1. მოზრდილთა სკოლებს შეუქმნან მუშაობისათვის საჭირო პირობები, განმატიკონ მათი სასწავლო-მატერიალური ბაზა.

2. 2. არ დაუშვან მასწავლებელთა დანიშვნა მცირე საათებზე; უფრო მეტად იზრუნონ მათი კვალიფიკაციის ამაღლებისთვის, გათვალისწინონ, რომ ახალი ფორმით მუშაობა მოითხოვს კვალიფიციურ მასწავლებლებს, ამიტომ მოზრდილთა სკოლები განმატიკონ შესაფერისი პედაგოგიური კადრებით.

2. 3. გააუმჯობესონ აღმზრდელობითი მუშაობა, პარტიული და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების დახმარებით მიაღწიონ მოსწავლე ახლგაზრდობისათვის კანონმდებლობით გათვალისწინებული შედეგების განხორციელებას, მოწინავე მოსწავლეთა მატერიალურ და მორალურ სტიმულირებას, სწავლისა და შრომის შეთავსებისათვის საჭირო პირობების შექმნას.

2. 4. მიაღწიონ მოწოდების: „მოზრდილთა სკოლის ყოველი მოსწავლე — შრომისა და სწავლის მოწინავე“ რეალურ განხორციელებას, იბრძოლონ მოსწავლეთა სკოლებიდან განთესვის, მათ მიერ სამართალდარღვევათა აღმოფხვრისათვის.

2. 5. პედაგოგიურმა კოლექტივებმა ფართოდ გაშალონ მუშაობა სწავლების ხარისხის ამაღლებისა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის განმატიკების საქმეში მასწავლებელთა საკავშირო და რესპუბ-

ლიკის ყრილობათა მიერ დასახული ამოცანების განსახორციელებლად.

3. ქ. ქუთაისის განათლების განყოფილებამ (ამხ. ვ. ყავლაშვილი) საკითხი დააყენოს სათანადო ორგანოების წინაშე მე-3 სალამოს საშუალო სკოლის შენობიდან სამედიცინო ტექნიკუმის გამოყვანის შესახებ.

4. ი. გოგებაშვილის სახელობის პედაგოგიურ მეცნიერებათა სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის სალამოს სკოლების სექტორმა შეისწავლოს ქ. ქუთაისის სალამოს სკოლების გამოცდილება და თავისი წინადადებანი წარმოუდგინოს განათლების სამინისტროს.

5. აღნიშნული გადაწყვეტილება გამოქვეყნდეს გაზეთ „სახალხო განათლებაში“.

კოლეგიის თავმჯდომარე

მინისტრის პირველი მოადგილე

ზ. ლომიძე

РЕШЕНИЕ

КОЛЛЕГИИ МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

О работе отдела народного образования и педагогических коллективов школ г. Цхинвали по организации деятельности ученических комитетов

22 мая 1980 года

Заслушав и обсудив материалы проверки, коллегия Министерства просвещения Грузинской ССР решила:

1. Справку «О работе отдела народного образования и педагогических коллективов школ г. Цхинвали по организации деятельности ученических комитетов» разослать Министерством просвещения Абхазской и Аджарской АССР, отделам народного образования Юго-Осетинской АО, городов и районов республики.

2. Руководителям школ и педагогическим коллективам г. Цхинвали:

2.1. Широко развернуть работу по развитию и совершенствованию ученического самоуправления в соответствии с постановлением ЦК КПСС и Совета Министров СССР «О дальнейшем совершенствовании обучения, воспитания учащихся общеобразовательных школ и подготовки их к труду».

2.2. Систему ученического самоуправления строить на основе демократического централизма, создавая органы общешкольного коллектива путем представительства от первичных (классных) организаций.

2.3. Способствовать соблюдению важнейшего принципа построения и функционирования ученического самоуправления в школе, состоящего в обеспечении руководящей роли комсомольских и пионерских организаций по отношению ко всем органам самоуправления.

2.4. Четко определить содержание и сферу деятельности каждого из органов ученического самоуправления, не допуская дублирования и параллелизма.

2.5. Обеспечить систематическую помощь учкомам и его комиссиям в организации учебы актива, а также в планировании работы.

2.6. Добиваться через систему самоуправления включения в активную общественную деятельность каждого учащегося, развития в них организаторских умений и навыков.

2.7. Способствовать усилению роли учкомов в сплочении ученических коллективов, росту сознательной дисциплины и качества учебы, обеспечения активного участия школьников в общественно значимой деятельности, формирования активной жизненной позиции.

3. Заведующему городским отделом народного образования г. Цхинвали тов. Тадтаеву Р. К.:

3.1. Принять решительные меры к устранению недостатков, имеющихся в работе по организации деятельности ученических комитетов.

3.2. Обеспечить целенаправленное педагогическое руководство в развитии и совершенствовании системы органов ученического самоуправления, повышении воспитательных функций ученических коллективов на основе комплексного подхода.

3.3. Усилить контроль за состоянием воспитательной работы в общеобразовательных школах города.

4. В связи с отсутствием должного внимания и требовательности к школам в решении вопроса организации и совершенствования ученического самоуправления совету городского отдела народного образования г. Цхинвали (тов. Тадтаев Р. К.) указать.

5. Поручить совету городского отдела народного образования пересмотреть свое решение (постановление от 12.05.80) относительно директоров школ, заменив его более строгим.

6. Информацию заведующего Цхинвальским городским отделом народного образования о работе, проведенной в соответствии с настоящим решением представить в апреле 1981 года.

7. Отделам народного образования республики рассмотреть на местах состояние работы по организации деятельности ученических комитетов, разработать и осуществить мероприятия, направленные на дальнейшее улучшение деятельности школ по развитию и совершенствованию ученического самоуправления.

8. Контроль за выполнением настоящего решения поручить Управлению воспитательной работы Министерства просвещения ГССР (тов. Заркуа Э. А.).

Председатель коллегии

Первый заместитель Министра

З. ЛОМИДЗЕ

С П Р А В К А

О работе отдела народного образования и педагогических коллективов школ г. Цхинвали по организации деятельности ученических комитетов

В апреле текущего года Управление воспитательной работы Министерства просвещения ГССР изучило вопрос, касающийся работы отдела народного образования и педагогических коллективов школ г. Цхинвали по организации деятельности ученических комитетов.

Как показала проверка в школах Цхинвали проведена определенная работа по развитию ученического самоуправления, как важного средства идейно-нравственного воспитания и сплочения ученических коллективов.

С сентября-октября 1978 года в школах города: 1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й, 7-й, 10-й, позже в 9-й, стали создаваться ученические комитеты, которые поначалу объединяли 12-15 комиссий, в классах же организовывались советы. Созданные схематично, без всякой системы, комитеты практически не могли действовать, породили формализм и неразбериху в работе.

Поняв это, работники школ, активисты ребята, заново пересмотрев и обсудив Положение об ученическом комитете, рекомендованном коллегией Министерства просвещения СССР и Секретариатом ЦК ВЛКСМ, реорганизовали свои учкомы с учетом возможности школы и способностей ребят.

Сейчас в школах действуют в среднем 5-7 комиссий, таких как: учебная, дисциплины и порядка, санитарная, трудовая, хозяйственная, оформительская, культурно-массовая и др.

Ученические комитеты работают по планам. Удовлетворительны планы работ 1-й, 4-й, 5-й средних школ, ряд вопросов в планах 2-й, 7-й, 9-й школ. В дополнение к Положению об ученическом комитете учком 4-й школы разработал па-

мятку «Школа от вас требует», а учком 3-й школы Инструкцию о дежурстве.

В сферу деятельности учкомов вошли организация взаимопомощи в учении, дежурства и самообслуживания, проведение трудовых дел, оборудование кабинетов, забота о сохранности школьного имущества и т. д. В 5-й школе учащиеся принимают участие в обсуждении оценок по поведению, в 1-й и 4-й в обсуждении характеристик на выпускников школ.

Положительные результаты дало дежурство учащихся в 7-й и 4-й школах, наметился рост сознательной дисциплины в 1-й, 2-й школах. Руками учащихся изготовлены наглядные пособия в 5-й, 7-й, 2-й школах, озеленен школьный двор и сооружена спортплощадка в 7-й школе. Благодаря хозяйственной работе, проведенной учащимися 2-й школы приведено в порядок школьное здание после капремонта. Внимание проверяющих привлекли чистота и аккуратный внешний вид учащихся 4-й и 5-й школ. По инициативе учкомов отдельных школ: 7-й, 2-й, 5-й, 4-й и др. организуются экскурсии по родному краю, тематические вечера, конференции, выставки.

Заслуживает внимания клуб «Аргонавтов» 3-й средней школы (рук. Белова К. Н.), занимающийся сбором материалов о людях, принесших области боевую, трудовую славу, заложивших основу национальной культуры. Интересна работа кружка юных физиков 1-й средней школы (рук. Микеладзе), развивающего познавательные способности ребят, стремление к поиско-исследовательской работе; юных географов 7-й средней школы (рук. Келехсаева Е. В.), ведущих работу по изучению родного края; совета Ленинской комнаты 5-й средней школы, технического кружка этой же школы.

Вместе с тем, как показала проверка, в работе по развитию ученического самоуправления и организации деятельности ученических комитетов есть ряд серьезных недостатков и упущений.

Так, в ряде школ: 3-й, 10-й, 9-й, 7-й, 2-й и др. не удалось четко определить содержание деятельности учкомов, члены

ученических комитетов, комиссий до сих пор не разобрались в своих функциях. Более того, в 3-й школе в комитете комсомола были самовольно упразднены сектора идентичные с комиссиями учкома, как трудовой и учебный. В отдельных школах имеются нарушения в структуре. Так, в 3-й, 7-й, 9-й школах в состав комиссий учкома не введены представители со всех классов, комиссии 2-й и 10-й школ представлены в основном одним человеком-председателем.

Несмотря на то, что заседания ученических комитетов в школах, в основном, проходят систематически, содержание их оставляет желать много лучшего, вопросы, обсуждаемые на них не носят конкретный, деловой характер, нередко стереотипны, в основном обсуждается дисциплина и успеваемость, принятые решения схематичны. Так, в 5-й школе на заседании учкома рассматривался вопрос проведения рейда в школе. На вопрос, какую цель преследовал рейд, ребята ответили: «Рейд? просто так. Все будем смотреть». В постановительной части: «Проводить рейд раз в месяц». На другом заседании обсуждался вопрос успеваемости по итогам 1 полугодия. В решении: «Развернуть работу по искоренению из нашей среды двоечников и троечников».

Характерным для всех школ недостатком является бессистемность в организации работы комиссий, их заседаний, в планировании работы, отчетности на заседаниях учкома и комитета комсомола и др., что не могло не отразиться на качестве и эффективности их работы. Отдельные члены комиссий, особенно таких как учебная дисциплины и порядка, нередко занимаются учетной работой — выписывают из классных журналов сколько и кто получил двойки, кто пропустил уроки и сообщают об этом организатору внеклассной, внешкольной воспитательной работы или классному руководителю. В отдельных школах 9-й, 3-й и др. двойки вывешиваются в «тени» на стенде «Свет и тени».

Не ведется постоянная работа, направленная на повыше-

ние качества учебы, воспитания сознательного отношения к ней. И именно потому, что во многих школах ученические комитеты к этому вопросу подходят не по-деловому, а порой и формально, успеваемость среди учащихся очень низка и даже если она несколько возрастает в процентном отношении, качественных изменений нет. Так, если в прошлом учебном году по итогам III четверти в городе из 7549 учащихся не успевало 988, на «3» училось 4695 (значит число неуспевающих и троечников составляло 5683 человека, т. е. 75,2%), то в этом году из 8416 учащихся не успевает 869 учащихся, на «3» — 5346 (всего неуспевающих и троечников — 6215, или 73,8%). И хотя в процентном отношении успеваемость в этом году несколько возросла (с 87% до 89,6%), число хорошистов и отличников очень невелико, всего лишь 2201, чуть более 26%.

Настораживают и другие цифры, — огромное количество пропущенных уроков без уважительной причины. Так, в 5-й школе по итогам III четверти на 820 учащихся приходится 930 пропусков по неуважительной причине, в 9-й школе пропуски по неуважительной причине составили 1349 часов, в 10-й школе на 298 учащихся — 386 часов, в 3-й школе на 748 учащихся — 767 часов. Всего же по городу количество пропущенных уроков по неуважительной причине за III-ю четверть составило 16110 часов.

В день проверки только в Xб классе 7-й средней школы из 18 учащихся отсутствовало 5, причем на первом уроке отсутствовало 2, на втором 3, на четвертом уже 5 учащихся. в Xа классе 5-й средней школы на уроках отсутствовало 6 учащихся — в журнале они отмечены не были. Никакого контроля или реагирования ни со стороны педагогов ни со стороны учащихся. И вот такой серьезный вопрос не стал предметом острого обсуждения на заседаниях учкома (исключение составляет 1-я школа, да в 3-й школе однажды шла речь о пропуске уроков без уважительной причине учащимися, и то лишь потому, что они были задержаны в урочное время в кинотеатре работниками милиции).

Не стала в повестке дня работы ученических комитетов и проблема, связанная с ростом в городе числа правонарушений со стороны несовершеннолетних.

В ряде школ ученический комитет не стал действенным органом, способствующим развитию общественной активности учащихся. По-прежнему только отдельные ребята занимаются руководящей и общественной деятельностью.

Нередко один и тот же ученик избирается в различные органы самоуправления, в то время, как большее число учащихся остается без общественных поручений. В Ха классе 7-й средней школы один ученик избран и старостой и членом комитета комсомола и председателем комиссии учкома, в то время как подавляющее большинство его одноклассников не имеют общественных поручений, и это не единичный случай.

Как показала проверка работа по развитию ученического самоуправления в классах неудовлетворительна. Старосты на заседаниях учкома присутствуют редко, так же как и не выступают с информацией о проделанной работе на заседаниях учкома. Вместо того, чтоб направить работу классного актива на организацию учебной, трудовой, хозяйственной деятельности, дежурства и т. д. стремятся заниматься всем сами, тем самым гася активность товарищей. Не налажен в школах и вопрос классных собраний. Проходят они нерегулярно, круг обсуждаемых вопросов очень узок — в основном дисциплина и успеваемость и, как правило, классные собрания проводят классные руководители.

В 7-й школе учащиеся не могут отличить классное собрание от классного часа. Все это свидетельствует о том, что классное собрание не выполняет своей функции коллективного органа ученического самоуправления.

Во многих классах ребята не знают чем занимается учком из-за отсутствия гласности его работы (5-ая, 1-ая, 3-ья, 2-ая, 9-ая школы), в связи с этим классные мероприятия нередко проходят в отрыве от общешкольных.

Характерным для многих школ стали и факты параллелизма, дублирования в работе учкома и комитета комсомола, так как не было определено конкретное участие того или иного сектора комитета комсомола, той или иной комиссии учкома в организации и проведении определенного общешкольного дела.

Не реализуется в школах города и важнейший принцип построения и функционирования ученического самоуправления, состоящий в обеспечении руководящей роли комсомольских и пионерских организаций по отношению ко всем органам ученического самоуправления. Советы дружины вообще остались в стороне, их представителей в учкоме незначительное число. А ведущая, направляющая роль комитетов комсомола проявилась лишь в выдвижении председателями учкомов своих представителей, оказании эпизодической помощи в проведении тех или иных мероприятий и редких случаях присутствия представителей комитета комсомола на заседаниях учкома.

Единичны и случаи, когда комитеты комсомола заслушивали на своих заседаниях информации председателя учкома или представителей комиссий по тем или иным вопросам, принимаемые решения зачастую не существенны.

На заседании комитета комсомола 3-й средней школы дважды заслушивалась информация учкома о проделанной работе, однако при опросе членов комитета комсомола ни один из них не смог конкретно рассказать о чем шла речь и какое было принято решение.

Обнаруженные в ходе проверки недостатки, прежде всего, свидетельствуют о сниженном внимании руководителей школ и педагогических коллективов к вопросу развития ученического самоуправления, организации работы учкома.

Призванные развивать формы ученического самоуправления, обучать учащихся организаторскому мастерству, оказывать помощь в планировании, многие работники школ до

сих пор не разобрались в содержании деятельности учкома и его комиссий, не осознали того влияния, которое они могут оказать на развитие детского самоуправления.

В школах не налажена учеба ученического актива, четко не определены функции учителей по оказанию содействия органам ученического самоуправления.

Только в отдельных школах: 2-й, 3-й, 9-й к комиссиям учкома были прикреплены педагоги-консультанты, однако не многие из них прониклись чувством ответственности за порученное им дело.

Отдельные классные руководители не только не развивают самоуправленческую деятельность учащихся, а напротив, сковывают ее. Об этом красноречиво свидетельствуют их планы.

Так, в плане классного руководителя Vб класса 7-й средней школы Цховребовой В. В., в разделе «Организация детского коллектива» намечено «провести классное собрание учащихся, на котором избрать самоуправление класса». Та же ошибка в плане классного руководителя VIб класса — Поляковой. В VIб классе классный руководитель Шестопалова С. В. предполагает «помочь членам учкома (имеется в виду классный) в составлении плана работы на II полугодие».

Планы работ классных руководителей 2-й средней школы предусматривают проведение (именно проведение) комсомольских собраний, пионерских сборов. И, как правило, все планы изобилуют классными собраниями с повесткой дня дисциплина и успеваемость, итоги и задачи.

Не проявили заинтересованности к вопросу развития ученического самоуправления, организации работы ученических комитетов и директора школ, многие из которых возложили ответственность за деятельность учкомов на организаторов внеклассной, внешкольной воспитательной работы (2, 7, 3, 9, 11).

Ни в одной школе не было случая обсуждения вопросов, касающихся работы учкомов на педсовете. Вопрос совершенствования ученического самоуправления не стал предметом обсуждения на заседаниях методобъединений, классных руководителей, совершающих при директоре. В 3-й и 7-й школах организаторами был проведен семинар по вопросам развития ученического самоуправления, однако он не имел ничего общего с практикой работы школы.

Отсутствует помощь школам со стороны городского методкабинета, где уже в течение длительного времени вакантны должности заведующего и методиста по воспитательной работе.

Не активизировал свою деятельность, направленную на организацию методической помощи школам, учебу ученического актива и областной дворец пионеров.

Несмотря на то, что со стороны городского отдела народного образования поступило указание школам о необходимости создания и развертывания работы ученических комитетов, в дальнейшем не был обеспечен должный контроль за работой школ в этом направлении и квалифицированная помощь.

Ни на одном заседании совета городского отдела народного образования за период введения в действие Положения об ученическом комитете не обсуждался вопрос деятельности педагогических коллективов по развитию ученического самоуправления.

Отсутствием контроля и требовательности объясняется тот факт, что в 6-й и 12-й школах, школе-интернате учкомы вообще не созданы, в 10-й же школе учком существует формально (Директора: Джигкаев А. Г., Сиукаев И. К., Парастаев Л. Н., Джиоев И. П.).

В связи с тем, что обнаруженные в ходе проверки недостатки свидетельствовали о слабой методической подготовке руководителей школ и педагогических коллективов по вопросу организации и содержания деятельности ученического ко-

митета, бригада сочла необходимым провести расширенный семинар, в работе которого приняли участие представители органов народного образования, руководители школ, учителя как Цхинвали, так и Цхинвальского района.

Итоги проверки были рассмотрены на предварительном совещании, состоявшемся в зале заседания Цхинвальского городского комитета партии. Среди присутствующих были руководители школ, работники областного и городского методкабинетов, дворца пионеров, представители областного и городского отделов народного образования, городских комитетов партии и комсомола.

На основании материалов проверки бригады Министерства просвещения вопрос работы педагогических коллективов школ по введению в действие Положения об ученическом комитете был обсужден на заседании совета городского отдела народного образования. Однако принятые советом меры еще раз свидетельствуют об отсутствии должной требовательности отдела народного образования к руководителям школ в решении важнейших вопросов воспитательной работы.

Управление воспитательной работы

გ ა დ ა წ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შრომითი სწავლების მდგომარეობისა და გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ

უკანასკნელ წლებში სახალხო განათლების ადგილობრივმა განყოფილებებმა, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებმა პარტიული და საბჭოთა ორგანოების და საშეფო-საბაზო საწარმოების დახმარებით მნიშვნელოვანი მუშაობა გასწიეს სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1977 წლის 22 დეკემბრის № 1111 და შესაბამისად საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1978 წლის 18 აპრილის № 286 დადგენილებების „ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეთა სწავლებისა და აღზრდის და შრომისათვის მათი მომზადების შემდგომი სრულყოფის შესახებ“ განსახორციელებლად.

გაიზარდა I—VIII კლასებში შრომითი სწავლებისათვის სასწავლო სახელოსნოებისა და კაბინეტების რაოდენობა. საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების IX—X კლასებში შრომითი სწავლების, აღზრდის, პროფესიული მომზადების, საწარმოთა პროფილების ფართოდ გაცნობისა და პროფესიული ორიენტაციის მაღალ დონეზე დაყენების მიზნით გაიზარდა იმ სკოლების რიცხვი, რომლებშიც შემოღებულია ავტოსაქმის გაღრმავებული სწავლება (180) ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის საფუძვლების, მეცხოველეობის საფუძვლებისა და მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაციის სწავლება შემოღებულია 570 სკოლაში; ხოლო გოგონებისათვის მანქანაზე წერისა და თანამედროვე საქმისწარმოების საფუძვლების სწავლება—10 სკოლაში. ამ სკოლების IX—X კლასებში შრომითი სწავლებისათვის შექმნილია სათანადო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.

1979—1980 სასწავლო წლისათვის რესპუბლიკაში მუშაობს მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის

16 სასკოლათა შორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატი, რომლებშიც სწავლობს 170 სკოლის 13193 მოსწავლე.

გარკვეული მუშაობაა ჩატარებული ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შრომითი სწავლების მასწავლებელთა გადამზადებისა და პედაგოგიური დახელოვნების მიზნით. მასწავლებელთა დახელოვნების ცენტრალური ინსტიტუტის ხაზით 1979 წელს კვალიფიკაციამ აიმაღლა IV—X კლასების 340 მასწავლებელმა, შრომითი სწავლების მასწავლებელთა მეთოდური გაერთიანების 107-მა ხელმძღვანელმა და შრომითი სწავლებისა და პროფორიენტაციის 80-მა სასკოლო ინსპექტორმა.

მასწავლებელთა პროფესიული დაოსტატების გაუმჯობესების მიზნით საქართველოს კვ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1980 წლის 6 მარტის № 414 დადგენილებით გარდაბნის რაიონის კუმისის საშუალო სკოლის ტერიტორიაზე გათვალისწინებულია შრომითი სწავლების მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების სასწავლო ბაზის მშენებლობა.

სახალხო განათლების ადგილობრივმა ორგანოებმა და სკოლებმა სათანადო მუშაობა გასწიეს საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისათვის საბაზო საწარმოების შერჩევის, სასწავლო საამქროების, საამქროებში უბნების მოწყობის, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში საწარმოო მიწის ნაკვეთების გამოყოფის, საწარმოო პროცესის ორგანიზებისათვის.

ახალი სასწავლო წლიდან გაღრმავებულ შრომით სწავლებაზე დამატებით გადავა რესპუბლიკის 720 ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკოლა. ამგვარად, 1982 წლისათვის რესპუბლიკის 1684 საშუალო სკოლიდან საკუთარ ბაზაზე ავტოსაქმეს დაეუფლება 300 სკოლის 31266 მოსწავლე, ტრაქტორებს, სასოფლო-სამეურნეო მანქანებს, აგროტექნიკის საფუძვლებს, მეცხოველეობის საფუძვლებსა და მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაციას 870 სკოლის 55301 მოსწავლე, მანქანაზე წერასა და თანამედროვე საქმისწარმოებას — 10 სკოლის 807 გოგონა, ელექტროტექნიკას, ტექნიკურ თარგმნას, გამოყენებით ქიმიას — 20 სკოლის 1989 მოსწავლე; მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლათა შორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატების ბაზაზე სწავლებას გა-

ივლის 191 სკოლის 19022 მოსწავლე, სამრეწველო საწარმოებში 200 სკოლის 20237 მოსწავლე, მომსახურებითი შრომის სფეროში — 26 სკოლის 1394 მოსწავლე, საბჭოთა მეურნეობებსა და კოლმეურნეობებში — 67 სკოლის 4019 მოსწავლე.

ამასთან, მიუხედავად რესპუბლიკის ხელმძღვანელი, პარტიული და საბჭოთა ორგანოებისა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მიერ გატარებული რიგი ორგანიზაციული ღონისძიებებისა, ცალკეული ქალაქებისა და რაიონების სახალხო განათლების განყოფილებათა უპასუხისმგებლობის შედეგად ჯერ კიდევ სათანადოდ არ არის დაყენებული მოსწავლეთა შრომითი აღზრდისა და პროფესიული ორიენტაციის საქმე. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უფროსკლასელ მოსწავლეთა მხოლოდ 59,7%-ია ჩაბმული გაღრმავებულ შრომით სწავლებაში. არასაკმარისად ვითარდება რესპუბლიკაში სასწავლო-საწარმოო კომბინატებისა და საამქროების ქსელი, ნაკლები ყურადღება ექცევა შრომითი სწავლების სასწავლო-მატერიალური ბაზების განმტკიცებას. ბევრ სკოლაში არაღამაქაყოფილებლად არის მოწყობილი ავტოსაქმის, ტრაქტორებისა და სასოფლო-სამეურნეო მანქანების თეორიული სწავლების კაბინეტები და სასწავლო სახელოსნოები, 138 სკოლას აკლია პრაქტიკული ტარების მოედნები, არ გააჩნია სასწავლო ტრაქტორები, ხოლო 232 სკოლაში საერთოდ არავითარი მატერიალური ბაზა არ არსებობს მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და აღზრდისათვის. სოფლის სკოლების 10%-ზე მეტს არ გააჩნია სასწავლო-საცდელი მიწის ნაკვეთი. განსაკუთრებით მძიმე მდგომარეობაა ამ მხრივ აფხაზეთის ასსრ-ში, სამხრეთ ოსეთის ა/ო-ში, ქ. გორში, გარდაბნის, ახალქალაქის, ბოლნისის, დმანისის, მარნეულის, ორჯონიკიძის, წყალტუბოსა და სხვა რაიონებში. აღნიშნული მდგომარეობა გამოწვეულია იმითაც, რომ სახალხო განათლების ადგილობრივი ორგანოები არ იჩენენ სათანადო დაინტერესებას და პრინციპულობას საშეფო წარმოება-დაწესებულებების, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და აღზრდის საქმეში აქტიური მიზიდვის მიზნით, რის გამოც ძალზე ნელი ტემპით მიმდინარეობს საშუალო სკოლის უფროსი კლასების მოსწავლეთა 1980—1981 სასწავლო წლიდან გაღრმავებულ შრომით

სწავლებაზე გადაუყენისათვის საჭირო მატერიალურ-ტექნიკური პირობების შესრულებას.

რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების სკოლების ერთ ნაწილში სათანადო ყურადღება არ ექცევა მოსწავლეთა სწავლებისა და აღზრდისადმი კომპლექსურ მიდგომას, მათ იდეურ-პოლიტიკურ, ზნეობრივ და შრომით აღზრდას. ზოგადსაგანმანათლებლო საგნების სწავლება მრეწველობისა და სასოფლო-სამეურნეო წარმოებისაგან მოწყვეტით ხდება, შრომით მომზადებაზე პასუხისმგებლობა დაკისრებული აქვთ მხოლოდ შრომის მასწავლებლებს და საწარმოო სწავლების ოსტატებს, მაშინ, როდესაც მოსწავლეთა შრომითი სწავლება, აღზრდა და პროფესიული ორიენტაცია ხელმძღვანელთა, პედაგოგიური კოლექტივების, მასწავლებელთა და მოსწავლეთა ორგანიზაციების, მშობელთა საზოგადოებრიობის უპირველესი ამოცანაა.

ნაკლოვანებები მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და აღზრდის საქმეში გამოწვეულია იმითაც, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში მომუშავე შრომის მასწავლებლებიდან მხოლოდ 30%-ს აქვს უმაღლესი სპეციალური განათლება და 23%-ს საშუალო სპეციალური განათლება. განსაკუთრებით არასახარბიელო მდგომარეობაა თელავის რაიონში — 16%, კასპის რაიონში — 27%, ქ. ზუგდიდში 30%, აბაშის, წყალტუბოს, ბორჯომის და სხვა რაიონებსა და ქალაქებში. თავის მხრივ სახალხო განათლების ადგილობრივი ორგანოები და მათი მეთოდური კაბინეტები ჯერ კიდევ ვერ ახორციელებენ სათანადო ხელმძღვანელობასა და კონტროლს მოსწავლეთა შრომითი სწავლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზების განმტკიცებისათვის და ამ საქმეში საშეფო-საბაზო წარმოებების, საბჭოთა მეურნეობებისა და კოლმეურნეობების აქტიურად ჩაბმისათვის. სერიოზულ გაუმჯობესებას მოითხოვს ადგილებზე შრომითი სწავლების მასწავლებელთა შორის მეთოდური მუშაობა, დადებითი, გამოცდილების შესწავლა და განზოგადება, კვალიფიკაციის ამაღლება.

კოლეგიამ გადაწყვიტა:

1. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების სახალხო განათლების განყოფილებათა გამგეებმა, თბი-

ლისის სახალხო განათლების სამმართველოს უფროსმა:

1. 1. კოლეგიების და სახალხო განათლების საბჭოს სხდომებზე განიხილონ საკითხი მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და აღზრდის მდგომარეობის შესახებ, შეიმუშაონ და განახორციელონ ღონისძიებანი მის გასაუმჯობესებლად. ყველა ზომა მიიღონ IX-X კლასების მოსწავლეთა 1980—1981 სასწავლო წლიდან გაორმაველ შრომით სწავლებაზე გადასასვლელად.

1. 2. იზრუნონ ტექნიკური შრომის სასწავლო სახელოსნოების, ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის, მეცხოველეობის საფუძვლების თეორიული სწავლების, სამონტაჟო სახელოსნოების, ტარების მოედნების მოსაწყობად და ამჟამად არსებული სასწავლო სახელოსნოების კაბინეტების საქარო მოწყობილობებით, თვალსაჩინო ხელსაწყო-იარაღებით, სწავლების ტექნიკური საშუალებებით შესავსებად და სასწავლო მუშაობაში მათი სრულყოფილად გამოყენებისათვის;

1. 3. რაიონის (ქალაქის) ერთ-ერთ სკოლაში სანიმუშოდ მოაწყონ ტექნიკური შრომის სახელოსნოები, საყოფაცხოვრებო შრომის, ავტოსაქმის ან ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის, მეცხოველეობის საფუძვლების თეორიული სწავლების კაბინეტები, ტარების მოედნები, ავტომობილის ან ტრაქტორის საინჟინკლო-სამონტაჟო სახელოსნოები, სასწავლო ავტომანქანების ან ტრაქტორების სადგომი გარაჟები ტექნიკური მომსახურების პუნქტით, გახადონ იგი მთელი რაიონის ამ საგნების მასწავლებელთა პედაგოგიურ-მეთოდური დახელოვნების ცენტრად;

1. 4. გაატარონ ღონისძიებანი სოფლის ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისათვის სასწავლო-საცდელი მიწის ნაკვეთის გამოყოფის და არსებულის სრულყოფისათვის, მათი ხელსაწყო-იარაღებითა და მცირე მექანიზაციით უზრუნველყოფისათვის;

1. 5. ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკისა და მეცხოველეობის საფუძვლების სწავლება-სათვის მტკიცე მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შექმნის მიზნით განახორციელონ საშუალო სკოლების მტკიცე კავშირი საბაზო საწარმოებთან, „საქსოფლტექნიკის“ განყოფილებებსა და ავტომეურნეობებთან, საბჭოთა მეურნეობებსა და კოლმეურნეობებთან, რომ-

ლებსაც აქვთ სასოფლო-სამეურნეო მანქანათა მძლავრი მეურნეობა;

1. 6. მიაღწიონ საქმიანი კონტაქტების დამყარებას ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა და პროფტექნიკურ სასწავლებლებს შორის, უზრუნველყონ პადაგოგიური და მოსწავლეთა კოლექტივების შეზღვევები, მოსწავლეთა ექსკურსიების ჩატარება პროფტექნიკურ სასწავლებლებში, საჭიროების შემთხვევაში მათი ბაზების გამოყენება მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და საწარმოო პრაქტიკის ჩასატარებლად;

1. 7. მეტი მოთხოვნები წაუყენონ საბაზო საწარმოთა, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების ხელმძღვანელებს სკოლებისათვის საზეინკლო-სამონტაჟო სახელოსნოების, სასწავლო კაბინეტების მოწყობის, სასწავლო-საცდელი მეურნეობების შექმნის საქმეში;

1. 8. დაამუშაონ და განახორციელონ უფროსკლასელთა შრომითი სწავლების მატერიალური ბაზის განმტკიცების პერსპექტიული გეგმები, რომელთა გადაწყვეტაში ძირითად მიმართულებად უნდა იქცეს სახალხო განათლების ორგანოების, საწარმოების, საბჭოთა მეურნეობებისა და კოლმეურნეობების მიერ სსსკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატების, საწარმოებში სასწავლო სამუშაოების და უბნების შექმნა, რომლებშიც ფართო მუშაობა უნდა გაიმართოს ტექნიკურ შემოქმედებაში, რაციონალიზატორთა და გამოგონებელთა საქმიანობაში მოსწავლეთა ჩასაბმელად. ეს მუშაობა ისე, როგორც მთელი სასწავლო აღმზრდელობითი პროცესი, დაუქვემდებარონ მოსწავლეებში მუშათა პროფესიებისადმი ინტერესის ჩამოყალიბებას;

1. 9. გადამჭრელი ზომები გაატარონ სკოლებში უსაფრთხოების ტექნიკის, საწარმოს სანიტარიისა და ჰიგიენის დაცვის მოსაგვარებლად სასწავლო სახელოსნოებში მეცადინეობის, საწარმოო პრაქტიკისა და სხვა ღონისძიებების ჩატარების დროს;

1. 10. მტკიცე კონტროლი დააწესონ გამოსაშვებ კლასებში მოსწავლეთა საკვალიფიკაციო გამოცდების ჩაბარებაზე და სათანადო მოწოდებების გაცემაზე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების იმ კურსდამთავრებულებისათვის, რომლებმაც შეისწავლეს ავტოსაქმე, მანქანაზე წერა, თანამედროვე საქმისწარმოება, ტრაქტორების, კომ-

ბაინის, სხვა სასოფლო-სამეურნეო მანქანების ტარება, აგროტექნიკის საფუძვლები და მეცხოველეობა;

1. 11. გადაჭრით გააუმჯობესონ შრომითი სწავლების მასწავლებლებისადმი ხელმძღვანელობა, დახმარება და კონტროლი, უზრუნველყონ შრომითი სწავლების იმ მასწავლებლების დაუსრულებელ სწავლებაში ჩაბმა, რომლებსაც უმაღლესი განათლება არ აქვთ;

1. 12. ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის, მეცხოველეობის საფუძვლებისა და მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაციის თეორიის მასწავლებლებად დანიშნონ უმაღლესი ან უკიდურეს შემთხვევაში, საშუალო სპეციალური ტექნიკური განათლების სათანადო სტაჟისა და ამ დარგში მუშაობის პრაქტიკული გამოცდილების მქონე მუშაკები, ტარების საწარმოო სწავლების ოსტატებად — პირველი ან მეორე კლასის მძღოლები და ტრაქტორისტ-მემანქანეები;

1. 13. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების საინსპექტორო შემოწმებისას განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის, მეცხოველეობის საფუძვლების და მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაციის სწავლების პროგრამით გათვალისწინებული თემების შესწავლის თანმიმდევრობას, მათთვის განკუთვნილი საათების რაციონალურად განაწილებას, სასწავლო მოწყობილობის გამართულობასა და სწავლებაში მისი გამოყენების საკითხებს;

1. 14. 1980—1981 სასწავლო წლიდან რაიონის (ქალაქის) სახალხო განათლების მეთოდურ კაბინეტებთან შექმნან ტექნიკური, საყოფაცხოვრებო შრომის, ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკისა და მეცხოველეობის საფუძვლების მასწავლებელთა ცალკე სექციები, რომელთა ხელმძღვანელებად შეარჩიონ სათანადო ცენზისა და გამოცდილების მქონე მუშაკები და დააკისრონ მათ პასუხისმგებლობა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ამ საგნების სწავლებაზე;

1. 15. მიიღონ ზომები შრომის მასწავლებელთა გადამზადების გეგმის შესასრულებლად, გააუმჯობესონ მეთოდგაერთიანებათა მუშაობისადმი ხელმძღვანელობა და დახმარება; დააწესონ მკაცრი კონტროლი ატესტაციის შედეგად მასწავლებლებისადმი მიცემულ რეკომენდაციათა შესრულებაზე;

1. 16. გაატარონ ქმედითი ღონისძიებები შრომის მასწავლებელთა წახალისების საქმეში დღემდე არსებული ნაკლოვანებების აღმოსაფხვრელად, სისტემატური მუშაობა გასწიონ შრომითი სწავლების მოწინავე მასწავლებელთა გამოვლენების, მათი გამოცდილების შესწავლისა და განზოგადების, ამ კატეგორიის მუშაკთა მორალური წახალისების სხვადასხვა ფორმების გამოყენების საქმეში;

1. 17. მიმდინარე სასწავლო წლის დამთავრებამდე შეისწავლონ 1980—1981 სასწავლო წლიდან გაღრმავებულ შრომით სწავლებაზე გადასაყვანი საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სასწავლო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზების მომზადება-მოწყობის მიმდინარეობის მდგომარეობა და გამოვლინებულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად გაატარონ სათანადო ღონისძიებანი უფროსკლასელთა გაღრმავებულ შრომით სწავლებაზე შეუფერხებლად გადაყვანისათვის.

2. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა დახელოვნების ცენტრალურმა ინსტიტუტმა (ამხ. მ. დარჩია):

2. 1. გააუმჯობესოს შრომითი სწავლების მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების საქმე, მიიღოს ზომები სომხურ და აზერბაიჯანულ სკოლებში მომუშავე შრომის მასწავლებელთა გადასამზადებლად;

2. 2. უზრუნველყოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უფროსი (IX—X) კლასების შრომის იმ მასწავლებელთა გადამზადება, რომლებიც 1980—1981 სასწავლო წლიდან, სკოლების გაღრმავებულ შრომით სწავლებაზე გადასვლასთან დაკავშირებით, გადავლენ წარმოებიდან სკოლებში სამუშაოდ და საჭიროებენ პედაგოგიურ დახელოვნებას;

2. 3. გაითვალისწინოს ავტომანქანების, ტრაქტორების ტარების საწარმოო სწავლების ოსტატთა დახელოვნების კურსების სასწავლო პროგრამებში ისეთი საკითხების სწავლება, რომლებიც უზრუნველყოფენ მსმენელებისათვის ინსტრუქტორის წოდების მინიჭებას;

2. 4. ყოველი სასწავლო წლის აგვისტოსა და იანვარში მოაწყოს ავტონომიური რესპუბლიკების, ოლქის, რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლო ინსპექტორების სამდღიანი კურს-სემინარი I—X კლასე-

ბის შრომითი წვავლების სასწევლო გეგმებსა და პროგრამებში შეტანილი ცვლილებების გასაცნობად და ადგილებზე გადასაყვანად.

3. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ი. გოგებაშვილის სახელობის პედაგოგიურ მეცნიერებათა სამეცნიერო-კვლევითმა ინსტიტუტმა (ამხ. გ. საყვარელიძე):

3. 1. უზრუნველყოს 1980-85 წლებში შრომითი სწავლების მასწავლებელთა დასახმარებლად ქართულ ენაზე მეთოდური ლიტერატურის „მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატში მოსწავლეთა შრომითი აღზრდისა და პროფორიენტაციული მუშაობის ძირითადი საკითხების“, „შრომითი სწავლების დიდაქტიკურად საფუძვლების ზოგიერთი საკითხის“, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში სასწავლო სახელოსნოების მოწყობისა და მასწავლებლებისათვის მეთოდური რეკომენდაციებისა და სხვა დამხმარე სახელმძღვანელოს გამოცემა;

3. 2. 1980—1981 წლებში ქართულ ენაზე შეიმუშაოს და გამოსაცემად მოამზადოს შრომითი სწავლების ორიგინალური სასწავლო პროგრამები IX—X კლასებისათვის: მეჩაიეობაში, მეციტრუსეობაში, მევენახეობაში და ქართული ხალხური მხატვრული ნაკეთობების დამზადებაში (მერქნის, ლითონების მხატვრული დამუშავება, კერამიკა, ხალიჩების ქსოვა, ნაბდის თელვა).

4. სახელმძღვანელოებისა და საბიბლიოთეკო ფონდების სამმართველომ (ამხ. ნ. ლლონტი):

4. 1. 1981—1985 წლების გამოცემლობის გეგმებში გაითვალისწინოს სკოლების სამმართველოდან წარმოდგენილი შრომითი სწავლების IV—X კლასების მოსწავლეთა სახელმძღვანელოებისა და მასწავლებელთა დამხმარე მეთოდური ლიტერატურის გამოცემა;

4. 2. ყოველ ორ წელიწადში ერთხელ გამოსცეს რუსულიდან ქართულ ენაზე თარგმნილი შრომითი სწავლების სასწავლო პროგრამები I—VIII კლასებისათვის ტექნიკურსა და საყოფაცხოვრებო შრომაში, IX—X კლასებისათვის ტრაქტორები, მეხილეობაში (მეზოსტენობაში) მექანიზებული სამუშაოების ტექნოლოგია, მეცხოველეობის საფუძვლები, მეტყუევობა, აგროტექნიკის საფუძვლები, სამრეწველო წარმოება (მომსახურებითი სფერო), ხოლო ორიგინალური

კი — მეჩაიეობა, მეციტრუსეობა და ქართული ხალხური მხატვრული ნაკეთობების დამზადება (მერქნის, ლითონების მხატვრული და მუშავება, კერამიკა, ხალიჩების ქსოვა, ნაბდის თელვა).

5. მომარაგების მთავარმა სამმართველომ (ამხ. ო. კერესელიძე) სკოლების სამმართველოს განაცხადების შესაბამისად უზრუნველყოს სკოლები სასწავლო ავტომანქანებით, ტრაქტორებით, ავტომანქანებისა და ტრაქტორის სასწავლო კაბინეტების კომპლექტებით, მანქანა-დანადგარებით, ხელსაწყო-იარაღებით, ავტომანქანებისა და ტრაქტორის სათადარიგო ნაწილებით, საწვავი, საცხი, სამუშაო მასალებით მოსწავლეთა კონტინგენტის გათვალისწინებით, ხოლო ტექნიკური შრომის სასწავლო სახელოსნოები, საყოფაცხოვრებო შრომის, ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების სასწავლო კაბინეტები კი — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სასწავლო-თვალსაჩინო ხელსაწყოთა და სასწავლო მოწყობილობათა ტიპობრივი ნუსხის მიხედვით.

6. კაპიტალური მშენებლობის განყოფილებამ (ამხ. ზ. მალრაძე):

6. 1. გეგმებში გაითვალისწინოს სკოლების ასაშენებლად გამოყოფილ კაპიტალურ დაბანდებათა ხარჯზე სასწავლო სახელოსნოების მიშენება იმ სკოლების შენობებზე, რომელთაც არა აქვთ სახელოსნოები, აგრეთვე მოსწავლეთა შრომითი სწავლების სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატების მშენებლობა სამრეწველო საწარმოთა მონაწილეობით;

6. 2. შექმნას ორი სასწავლო ტრაქტორის სადგომი გარეის ტიპობრივი პროექტი ტექნიკური მომსახურების პუნქტით.

7. გაზეთ „სახალხო განათლების“ (ამხ. ნ. შველიძე) და ჟურნალ „სკოლა და ცხოვრების“ (ამხ. ს. გოგელია) რედაქტორებმა პერიოდულად გამოაქვეყნონ მასალები ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შრომითი სწავლების მიმდინარეობის მდგომარეობისა და ამ საგნების მასწავლებელთა მეთოდური დახმარებისათვის.

8. სკოლების სამმართველომ (ამხ. კ. სუჯაშვილი) საჭირო კონტროლი დააწესოს ამ გადაწყვეტილების შესრულების მიმდინარეობაზე.

კოლეგიის თავმჯდომარე

მინისტრის პირველი მოადგილე

ზ. ლომიძე

ც ნ ო ბ ა

რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შრომითი სწავლების მდგომარეობის შესახებ

სკკ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1977 წლის 22 დეკემბრის № 1111, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1978 წლის 18 აგვისტოს № 707 და საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შექმნილი დადგენილებებში მოცემულია სახალხო განათლების ნელმძღვანელი ორგანოების მოქმედების ძირითადი მიმართულებები; რომელთა განხორციელებამ უნდა უზრუნველყოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მუშაობის შემდგომი ამაღლება, ზოგადსაგანმანათლებლო საგნების საფუძვლების სწავლების გაუმჯობესება; მოსწვლეთა შრომითი სწავლების, აღზრდისა და პროფესიული ორიენტაციის სრულყოფა.

სახალხო განათლების ადგილობრივი ორგანოები, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან, პარტიულ, პროფკავშირულ, კომკავშირულ, ადმინისტრაციულ, სამეურნეო, საბაზო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ერთად მნიშვნელოვან მუშაობას ეწევიან საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1978 წლის 18 აპრილის № 286 „ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეთა სწავლებისა და აღზრდის და შრომისათვის მათი მომზადების შემდგომი სრულყოფის შესახებ“ და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1978 წლის 9 ნოემბრის № 672 „მოსწავლეთა შრომითი სწავლების გასაუმჯობესებლად ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზების შემდგომი განმტკიცების ღონისძიებათა შესახებ“ დადგენილებების განუხრებლად შესრულების საქმეში. ისინი განხილულია რაიონების, ქალაქების სახალხო განათლების, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების პედაგოგიური საბჭოების სხდომებზე და დასახულია კონკრეტული ამოცანები მათი ცხოვრებაში განსახორციელებლად.

აღნიშნული დადგენილებებით განსაზღვრულ დავალებათა შესასრულებლად ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შრომითი სწავლების მაღალ დონეზე დასაყენებლად, მოსწავლეთა ნაყოფიერ შრო-

მაში ჩასაბმელად, პროფორიენტაციული მუშაობის გასაუმჯობესებლად აუცილებელი გახდა შრომითი სწავლების ერთიანი სისტემის შექმნა და სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზების მნიშვნელოვნად გაუმჯობესება.

ამ მიზნით გადადგმულია ნაბიჯები და ნაყოფიერი მუშაობა მიმდინარეობს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სწავლების პირველ ეტაპზე მოსამზადებელი, I—III კლასების მოსწავლეთა შრომით სწავლებისათვის დამოუკიდებელი სათავსოს გამოყოფის, მათი სათანადოდ აღჭურვისა და კეთილმოწყობისათვის. შემოწმებულ ზუგდიდის რაიონის 12 საშუალო, აბაშის ქართულ-რუსულ რვაწლიან და რესპუბლიკის სხვა სკოლებში დაწყებითი კლასების მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისათვის გამოყოფილია ცალკე სათავსოები, რომლებიც აღჭურვილია დგამ-ავეჯით, მოწყობილობებით, ინსტრუმენტებით, სამარჯვებით, მოსწავლის სამუშაო ადგილის მოსაწყობი იარაღების კომპლექტებით, ნაბეჭდი თვალსაჩინოებითა და სამუშაო მასალებით.

რიგი წლების განმავლობაში გატარებულ ღონისძიებათა შედეგად და საბაზო საწარმოების ნაწილობრივი დახმარებით ამჟამად 1979 წლის 5 სექტემბრის მდგომარეობით, 1977 წლის ამავე პერიოდთან შედარებით, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შესამჩნევად გაიზარდა სწავლების მეორე ეტაპზე, IV—VIII კლასებში შრომითი სწავლებისათვის სასწავლო სახელოსნოებისა და კაბინეტების რაოდენობა.

წელი	სკოლების რაოდენობა	სასწავლო სახელოსნოების დასახელება			
		ლითონების დამუშავებისათვის	მერქნის დამუშავებისათვის	კომბინირებული ლითონ-მერქნის დამუშავებისათვის	მომსახურებითი შრომის
1977	რვაწლ. 988	85	439	263	28
	საშ. 1658	615	898	660	371
ს უ ლ	2646	700	1337	923	394
1979	რვაწლ. 955	87	472	267	23
	საშ. 1634	648	879	646	326
ს უ ლ	219	745	1361	913	349

ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანი მუშაობა ჩატარებული ქ. მახარაძის მე-2 (დირ. ნ. შუბლაძე, მასწ. ბ. კიკვიძე), მახარაძის რაიონის სოფელ მელექიდურის (დირ. შ. თოდრია, მასწ. ბ. ცხომელიძე), სოფელ ლიხაურის (დირ. რ. ბურჭულაძე, მასწ. კ. ლომჯარია), სოფელ ბახვის (დირ. ბ. მდინარაძე, მასწ. ტ. მანჯგალაძე); ქ. ზუგდიდის 1-ლი (დირ. შ. ხუბულავა, მასწ. გ. ქობალია), მე-14 (დირ. თ. ციმინტია, მასწ. ჯ. ჯაფარიძე), ახმეტის მე-2, (დირ. ე. გიორგაძე, მასწ. თ. პაპუაშვილი), ახმეტის რაიონის სოფელ ზემო ალვანის (დირ. მ. ბაიხოძე, მასწ. ე. მაისურაძე), სოფელ აწყურის (დირ. ზ. წითელაური, მასწ. ვ. ფეიქრიშვილი); თელავის მე-7 (დირ. ლ. ეგოროვი, მასწ. ა. ვარდიანიშვილი); ლავოდეხის 1-ლი (დირ. ა. სხირტლაძე, მასწ. კ. სივსივაძე), ლავოდეხის რაიონის სოფელ აფენის (დირ. კ. სხირტლაძე, მასწ. ბ. ნადირაძე); ხაშურის მე-2 (დირ. ბ. გვენცაძე, მასწ. შ. ბლიაძე), ხაშურის რაიონის სოფელ ქვიშხეთის (დირ. კ. სუთიაშვილი, მასწ. ა. ჭყოიძე); ბორჯომის მე-3 (დირ. ა. ქეშიშვილი, მასწ. ნ. ხაჩიძე); სოფელ წალვერის (დირ. მ. ხუციშვილი, მასწ. ა. ფავლენიანი); მარნეულის რაიონის სოფელ ტაკალინის (დირ. ა. ალიევი, მასწ. ა. ბაირამოვი), სოფელ თბრეტის (დირ. ი. ლავრენტევი, მასწ. მ. კილინკაროვი), ზუგდიდის რაიონის სოფელ ინგირის მე-2 (დირ. კ. ეხეია, მასწ. გ. კვარაცხელია), კასპის რაიონის სოფელ ქვემოჭალის (დირ. მ. სიგუა, მასწ. ნ. პაპუაშვილი) და სხვა საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში. ასევე კარგადაა მოწყობილი საყოფაცხოვრებო შრომის კაბინეტი ბორჯომის მე-2 (მასწ. ლ. ხომერიკი), მე-3 (მასწ. პ. მიროფოროვა); თელავის რაიონის წინანდლის (მასწ. ე. კოპეშაძე) სკოლებში.

საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების IX—X კლასებში შრომითი სწავლების, აღზრდის, პროფესიული მომზადების, საწარმოთა პროფილების ფართოდ გაცნობისა და პროფესიული ორიენტაციის მაღალ დონეზე დაყენებისათვის, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1969 წლის 6 მარტის № 117, 1979 წლის 23 ივლისის № 418, საქართველოს კ. ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 4 სექტემბრის № 567 დადგენილებების შესაბამისად შედგენილ იქნა ავტონომიური რესპუბლიკების, ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონ-

ბის ზოგიერთი საშუალო სკოლის უფროს კლასებში ავტოსაქმის ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანებისა და აგროტექნიკის საფუძვლების ან მეცხოველეობის საფუძვლებისა და მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაციის სწავლების შემოღების გეგმები. ამ გეგმების შესაბამისად რესპუბლიკის რაიონებსა და ქალაქებში შერჩეულია სკოლები, რომლებშიც სანაღბო დეპუტატთა რაიონული, საქალაქო საბჭოების აღმასკომების დადგენილებებით შემოღებულია ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის საფუძვლების ან მეცხოველეობის საფუძვლების, მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაციის, მანქანაზე წერის, თანამედროვე საქმისწარმოების საფუძვლების სწავლება (გოგონებისათვის) და ისინი მიმავრებული არიან ადგილობრივ მსხვილ სამრეწველო, სასოფლო-სამეურნეო დაწესებულებებზე (საბაზო საწარმოებზე), რომელთაც დავალებული აქვთ დახმარება გაუწიონ აღნიშნულ სკოლებს.

ამ გადაწყვეტილებათა საფუძველზე გაღრმავებული შრომითი სწავლება სკოლის ბაზაზე მიმდინარე 1979—1980 სასწავლო წლისათვის ავტოსაქმეში შემოღებულია 180, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის საფუძვლების ან მეცხოველეობის ფერმების მექანიზაცია — 570 და გოგონებისათვის მანქანაზე წერისა და თანამედროვე საქმისწარმოების საფუძვლები — 10 სკოლაში.

აღნიშნული სკოლების IX—X კლასებში ავტოსაქმის, სოფლის მეურნეობის მექანიზაციისა და აგროტექნიკის საფუძვლების სწავლებისათვის შექმნილია სათანადო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა: ავტომობილის თეორიული სწავლების კაბინეტი მოწყობილია 180; ტრაქტორებისა და სასოფლო-სამეურნეო მანქანების — 570 სკოლაში. ცენტრალიზებული წესით ამ სკოლებს გადაეცათ სასწავლო ავტომანქანები, ტრაქტორები, ავტომობილის, ტრაქტორის სასწავლო კაბინეტების სრული კომპლექტები და შექმნილია ტიპობრივი პროექტი ორი სასწავლო ავტომანქანის სადგომი გარაჟის ტექნიკური

შემოწმებული საშუალო სკოლების IX—X კლასებში გაღრმავებული შრომითი სწავლებისათვის მატერიალური ბაზის შესაქმნე-

ლად მნიშვნელოვანი მუშაობაა ჩატარებული და კარგადაა მოწყობილი ავტოსაქმის კაბინეტი ქ. ზუგდიდის მე-5 (მასწ. ნ. მანია); ხაშურის მე-3 (მასწ. ი. კურტანიძე, ა. ლომიძე, გ. ნოზაძე, ზ. გოგოლაძე), ბორჯომის 1-ლ (მასწ. ა. ჯაფიაშვილი, პ. ბერიძე); თელავის რაიონის სოფელ წინანდლის (მასწ. შ. კენკიშვილი, გ. ხმელაძე, ი. ხუციძე); ახმეტის რაიონის სოფელ აწყურის (დირ. გ. წითელაური); ლაგოდეხის რაიონის სოფელ აფენის (მასწ. კ. ნადირაძე, ი. მელაშვილი); ტრაქტორისა და სხვა სასოფლო-სამეურნეო მანქანების — ბორჯომის რაიონის სოფელ წაღვერის (მასწ. მ. პაქსაშვილი); ახმეტის რაიონის სოფელ ოყიოს (მასწ. გ. ვარდუაშვილი); ზუგდიდის რაიონის სოფელ ანაკლიისა (მასწ. ვ. სიჭინავა) და რესპუბლიკის სხვა რაიონებისა და ქალაქების სკოლებში.

რესპუბლიკის საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების IX—X კლასებში შრომითი სწავლების გაუმჯობესების მიზნით საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ 1974 წლის 26 ოქტომბერს მიიღო დადგენილება № 570 „მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმო კომბინატების ორგანიზაციის შესახებ“.

საქართველოს კომპარტიის თერჯოლის რაიონული კომიტეტის ინიციატივითა და სახალხო განათლების ორგანოებზე მისი ქმედითი დახმარებით 1977 წლის ოქტომბერში მუშაობა დაიწყო თერჯოლის მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმო კომბინატმა. მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და აღზრდის ორგანიზაციის საქმეში თერჯოლის პარტიის რაიონული კომიტეტის დადებითი გამოცდილება მოწონებულ იქნა საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს 1978 წლის აპრილის დადგენილებით და რეკომენდაცია მიეცა საქართველოს კომპარტიის საოლქო, საქალაქო და რაიონულ კომიტეტებს სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმო კომბინატების შექმნის შესახებ. ამის შედეგად, მიმდინარე 1979—1980 სასწავლო წლისათვის მუშაობს 19 სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმო კომბინატი, რომელშიც სხვადასხვა პროფესიას ეუფლება 170 საშუალო სკოლის 13193 მოსწავლე.

ეკონომიკური განვითარების 1980 წლის გეგმის შესაბამისად 1980—1981 სასწავლო წელს მუშაობას დაიწყებს სამხრეთ ოსეთის

ავტონომიური ოლქის, რუსთავის მოსწავლეთა შრომითი სწავლები-
სა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლათაშორისო სასწავლო-
საწარმოო კომბინატები.

სახალხო განათლების ადგილობრივმა ორგანოებმა პარტიული,
ადმინისტრაციული და სამეურნეო ორგანიზაციების დახმარებით
გარკვეული მუშაობა გასწიეს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისა-
თვის საბაზო საწარმოების შერჩევის, მძლავრ ქარხნებსა და ფაბრი-
კებში სასწავლო-საწარმოო საამქროების, საამქროებში უბნების მო-
წყობის, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში საწარმოო
პროცესების ორგანიზებულად მაღალი შრომის ნაყოფიერებით წარ-
მართვისა და სწავლების ეფექტიანობის ამაღლების მიზნით.

სახალხო განათლების ორგანოებისა და საშუალო ზოგადსაგანმა-
ნათლებლო სკოლების ხელმძღვანელებმა მნიშვნელოვანი მუშაობა
გასწიეს 1980—1981 სასწავლო წლიდან ყველა საშუალო სკოლის
IX—X კლასების მოსწავლეთა გაღრმავებულ შრომით სწავლებაზე
გადასვლასთან დაკავშირებით საბაზო საწარმოს (ორგანიზაციის)
შერჩევისა და მატერიალურ-ტექნიკური აღჭურვილობის გაუმჯო-
ბესების საქმეში. ამასთან, დაკავშირებით ჩატარდა რაიონებისა და
ქალაქების შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის
სასკოლო ინსპექტორების რესპუბლიკური თათბირი და მათ დავეა-
ლათ IX—X კლასებში გაღრმავებული შრომითი სწავლებისათვის
საწარმოებთან შეთანხმებით საჭირო ბაზების შერჩევა, სიების შედ-
გენა, მათი სახალხო დეპუტატთა საქალაქო, რაიონული საბჭოების
აღმავომებზე განხილვა, დამტკიცება და განათლების სამინისტროში
წარმოდგენა.

შემოწმებული რაიონების რიგ ზოგადსაგანმანათლებლო სკო-
ლებს მნიშვნელოვან დახმარებას უწევენ საბაზო საწარმოები (ორგა-
ნიზაციები) შრომითი სწავლების, აღზრდის სათანადო სიმაღლეზე
დაყენების, საჭირო სასწავლო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შექმ-
ნისა და განმტკიცების საქმეში. ზუგდიდის რაიონის სოფელ ინჯირის
მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის
სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატის მოსაწყობად
საზოგადოებრივი მეურნეობების მიერ გახარჯულია 212 ათასი მანე-
თი, ხოლო სოფელ ნარაზენის სასკოლათაშორისო სასწავლო-სა-

წარმოო კომბინატისათვის — 250 ათასი მანეთი; „საქსოფლტექნიკის“ ზუგდიდის რაიონულმა გაერთიანებამ სოფლების ანაკლიის, რიყის, ნარაზენის სკოლებს, რომლებშიც სოფლის მეურნეობის მექანიზატორთა კადრების მომზადებაა შემოღებული, სასწავლო მიზნით გადასცა ტრაქტორი, ნარაზენის მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის სასკოლათაშორისო სასწავლო-საწარმოო კომბინატს — ავტობუსი მოსწავლეთა ტრანსპორტირებისათვის, ლაგოდეხის რაიონის სოფელ ნინიგორის კოლმეურნეობამ ნინიგორის საშუალო სკოლას — ტრაქტორი, სოფელ ვარდისუბნის კოლმეურნეობამ ვარდისუბნის საშუალო სკოლას — ტრაქტორი; „საქსოფლტექნიკის“ აბაშის რაიონულმა გაერთიანებამ სოფლის ოთხ სკოლას — ტრაქტორი, სოფელ კეთილარის კოლმეურნეობა კეთილარის საშუალო სკოლას უშენებს ტრაქტორის სადგომს; მახარაძის რაიონის სოფლების ნასაკირალის, მელიქედურის, ლიხაურის, შემოქმედის საშუალო სკოლებს მშობელთა კომიტეტების ინიციატივით საბაზო ორგანიზაციებმა სახელოსნოების მოსაწყობად გადასცეს სათავსოები, მოაწყვეს სასწავლო კაბინეტები და აუშენეს ტრაქტორის სადგომი. ასევე დიდ დახმარებას უწევენ სკოლებს ახმეტის რაიონის სოფელ ზემო ალვანისა და სოფელ ოყიოს საბჭოთა მეურნეობები.

შემოწმებული ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა სოფლად უზრუნველყოფილია სასწავლო-საცდელი მიწის ნაკვეთებით, რომლებზედაც მოსწავლეთა მიერ ტარდება სასოფლო-სამეურნეო შრომა და სასწავლო-საცდელი სამუშაოები, რაც მათ აძლევს სასოფლო-სამეურნეო შრომის პირველდაწყებით ცოდნა-ჩვევებს და მნიშვნელოვან დახმარებას უწევს სოფლის მეურნეობის დარგის პროფესიების სწორად და შეგნებულად არჩევის საქმეში. ზუგდიდის რაიონის სოფელ ახალსოფლის საშუალო სკოლის მოსწავლეთა საწარმოო შრომითმა ბრიგადამ სკოლის სასწავლო-საცდელ მიწის ნაკვეთზე საშუალოდ ჰექტარიდან 14,5 ტონა ჩაის ნედლეული მიიღო, რაც 3,7 ტონით აღემატება ამ სკოლის საბაზო კოლმეურნეობის მიერ მიღებულ მოსავალს. შრომაში მობოვებული საუკეთესო მაჩვენებლებითათვის სკოლა სსრ კავშირის სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ დააჯილდოვა ტრაქტორით, ხოლო ბრიგადის ხელმძღვანელი ბიოლოგიის მასწავლებელი ლ. სართანია კი — საპატიო ნიშნის ორდე-

ნით. ლაგოდების რაიონის სოფელ აფენის საშუალო სკოლაში (გამგე მ. პავლიაშვილი) დაყოფილია 8 სხვადასხვა განყოფილებად, შედგენილია ნაკვეთზე მოსწავლეთა საცდელი მუშაობის ჩატარების გეგმა, თემატიკა, მოსწავლეთა მორიგეობის გრაფიკი და მოგვარებულია ჩატარებული მუშაობის აღრიცხვა.

აღსანიშნავია ისიც, რომ აღნიშნული რაიონის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ჩატარდა სასწავლო-საცდელი ნაკვეთების საზოგადოებრივი დათვალიერება, რომელშიც გამარჯვებული გამოვიდა სოფელ ნინიგორის საშუალო სკოლა.

ბევრ შემოწმებულ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში სათანადო ნაყოფიერი მუშაობა ტარდება მოსწავლეთა პროფესიულ ორიენტაციის საქმეში. სკოლა მათ აძლევს როგორც მეცნიერებათა საფუძვლების მტკიცე ცოდნას, ისე მიღებული თეორიული ცოდნის პრაქტიკული გამოყენების უნარ-ჩვევებს, პირველდაწყებით პროფესიულ მომზადებას და ქმნის ნიადაგს სახალხო მეურნეობის ერთ-ერთ დარგში მათი შემდგომი შრომითი მოღვაწეობისათვის. სკოლებში მოწყობილია პროფორიენტაციული მუშაობის კაბინეტი ან კუთხე.

სათანადო მუშაობა ტარდება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შრომითი სწავლების მასწავლებელთა კვალიფიციური კადრებით უზრუნველყოფის, მათი მომზადების, გადამზადებისა და პედაგოგიური დახელოვნების გაუმჯობესების მიზნით.

1979 წლის 5 სექტემბრის მდგომარეობით რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების IV—X კლასებში შრომას ასწავლის 2949 მასწავლებელი, მათ შორის უმაღლესი განათლებით — 1313, 2—3-წლიან ინსტიტუტდამთავრებული — 323, საშუალო სპეციალური განათლებით — 989 და საშუალო ზოგადი განათლებით — 46 მასწავლებელი. ამ მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლებისა და პედაგოგიური დაოსტატების მიზნით საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა დახელოვნების ცენტრალურ, აფხაზეთის, აჭარის ასრ რესპუბლიკების, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლიქს, ქუთაისისა და თელავის ინსტიტუტებში ყოველწლიურად ეწყობა ტექნიკური, საყოფაცხოვ-

ჩებო შრომის, ავტოსაქმის, სოფლის მეურნეობის მექანი-
ზაციის თეორიის, ავტომობილისა და ტრაქტორის ტარების საწავ-
შობო სწავლების ოსტატთა და იმ მასწავლებელთა გადამზადება,
რომლებიც წარმოებიდან სკოლებში გადმოვიდნენ სამუშაოდ.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა
დახელოვნების ცენტრალური ინსტიტუტის ხაზით 1979 წელს კვა-
ლიფიკაცია აიმაღლა IV—VIII კლასების ტექნიკური შრომის 56-მა,
საყოფაცხოვრებო შრომის 34-მა, სასოფლო-სამეურნეო შრომის
54-მა, ავტომობილის თეორიის, ტარების საწარმოო სწავლების
77-მა ოსტატმა, სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის 119-მა ოსტატ-
მა, IV—X კლასების შრომითი სწავლების მასწავლებელთა მეთო-
დური გაერთიანების 107-მა ხელმძღვანელმა და რაიონის (ქალაქის)
სახალხო განათლების განყოფილების შრომითი სწავლებისა და
პროფორიენტაციის 80-მა სასკოლო ინსპექტორმა.

შემოწმებული სკოლების შრომითი სწავლების მასწავლებელთა
ერთი ნაწილი გულდასმით ემზადება ყოველდღიური მუშაობისა-
თვის, სწავლებაში იყენებს თვალსაჩინოებას, სწავლებას უკავში-
რებს მოსწავლეთა ნაყოფიერ შრომას, პრაქტიკულ საქმიანობას,
მიზნობრივად ატარებს საწარმოო პრაქტიკასა და საწარმოო ხასი-
ათის ექსკურსიებს. კარგად მუშაობენ ტექნიკური შრომის მასწავ-
ლებლები: ჯ. მამფორია (ქ. ზუგდიდის მე-3 საშუალო სკოლა);
შ. ბლიაძე (ხაშურის მე-2 საშუალო სკოლა), ა. ჭყვიძე (ხაშურის
რაიონის სოფელ ქვიშხეთის საშუალო სკოლა), კ. ნოზაძე (ხაშუ-
რის მე-4 საშუალო სკოლა), ჯ. კაბულაშვილი (ბორჯომის მე-2 სა-
შუალო სკოლა), ა. ფავლენიანი (ბორჯომის რაიონის სოფელ წაღ-
ვერის საშუალო სკოლა); საყოფაცხოვრებო შრომის მასწავლებ-
ლები: კ. ტაბატაძე (ბორჯომის 1-ლი საშუალო სკოლა), პ. მირა-
ფოროვა (ბორჯომის მე-3 საშუალო სკოლა), ე. ჩიკვილაძე (ბორჯო-
მის რაიონის სოფელ წაღვერის საშუალო სკოლა), ე. მახარაძე
(ხაშურის რაიონის სოფელ ქვიშხეთის საშუალო სკოლა); ავტოსაქ-
მის მასწავლებლები: შ. პაპუაშვილი (ხაშურის მე-3 საშუალო სკო-
ლა), ი. რობაქიძე (ხაშურის რაიონის სოფელ ქვიშხეთის საშუალო
სკოლა), ა. ავალიანი (აბაშის რაიონის სოფელ ნაესაკაოს საშუალო
სკოლა); ტრაქტორებისა და სასოფლო-სამეურნეო მანქანების სწავ-

ლების მასწავლებლები: ზ. მიქაძე (აბაშის რაიონის სოფელ სამი-ქაოს საშუალო სკოლა), მ. პაქსაშვილი (ბორჯომის რაიონის სოფელ წაღვერის საშუალო სკოლა).

მიუხედავად აღნიშნული წარმატებებისა, შემოწმებული რაიონებისა და ქალაქების ბევრ სკოლაში შრომითი სწავლებისათვის შექმნილი არაა მტკიცე მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. სახალხო განათლების განყოფილებებისა და სკოლების ხელმძღვანელების მიერ ამ დარგში ჩატარებული მუშაობა ჯერ კიდევ ვერ პასუხობს იმ გაზრდილ მოთხოვნებსა და ამოცანებს, რომლებიც სადღეისოდ სკოლის წინაშეა დაყენებული. 1979 წლის 5 სექტემბრის მდგომარეობით რესპუბლიკის 2639 საშუალო და რვაწლიანი სკოლიდან არც ერთი სახის-სასწავლო სახელოსნო არ აქვს 232 სკოლას, მათ შორის ქალაქად — 23 და სოფლად 209 სკოლას.

ამ საქმეში ჯერ კიდევ სუსტია სკოლებზე გაწეული დახმარება ადგილობრივი წარმოება-დაწესებულებების მხრიდან. ფაქტიურად ამ მხრივ არ სრულდება ზემდგომი ორგანოების დადგენილებები. განსაკუთრებით დამაფიქრებელია ის გარემოება, რომ დღემდე ცოტაა ვაკეთებული საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1978 წლის 9 ნოემბრის № 672 დადგენილების „მოსწავლეთა შრომითი სწავლების გასაუმჯობესებლად ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზის შემდგომი განმტკიცების ღონისძიებათა შესახებ“ განხორციელების საქმეში, რაზედაც მეტყველებს შემდეგი ცხრილი:

№№	რაიონი (ქალაქი)	რეაწლიანი სკოლები				საშუალო სკოლები			
		რაოდენობა	არ აქვს სახელ-სწო	მათ შორის		რაოდენობა	არ აქვს სახელ-ოსწო	მათ შორის	
				ქალაქად	სოფლად			ქალაქად	სოფლად
1	აფხაზეთის ასსრ	84	38	1	37	184	75	7	68
2	აკარის ასსრ	104	7	—	7	135	3	—	3
3	ქ. ქუთაისი	—	—	—	—	37	1	1	—
4	ქ. ღოთი	—	—	—	—	12	2	2	—
5	ქ. კიათურა	16	—	—	—	20	1	1	—
6	ქ. რუსთავი	1	1	—	—	19	1	1	—
7	წყალტუბო	19	12	—	12	22	3	—	3
8	ბოგდანოვკა	15	—	—	—	19	1	—	1
9	ვანის რაიონი	13	1	—	1	19	—	—	—
10	გარდაბნის რაიონი	16	6	—	6	32	1	1	—
11	გეგეჭკორის რაიონი	22	4	—	4	29	—	—	—
12	ღმანისის რაიონი	22	9	—	9	23	2	2	—
13	ღუშეთის რაიონი	21	5	—	5	16	—	—	—

14	კასპის რაიონი	10	5	—	5	20	1	—	1
15	ყვარლის რაიონი	9	—	—	—	15	1	1	—
16	შარნეულის რაიონი	24	12	1	11	47	11	—	11
17	მესტიის რაიონი	18	—	—	—	13	2	—	2
18	ონის რაიონი	9	1	—	1	8	1	—	1
19	ორჯონიკიძის რაიონი	11	—	—	—	18	3	—	3
20	სიღნაღის რაიონი	3	—	—	—	18	2	1	1
21	თეთრიწყაროს რაიონი	19	4	—	4	14	—	—	—
22	წალენჯიხის რაიონი	18	7	—	7	19	—	—	—
23	წულუკიძის რაიონი	10	—	—	—	16	1	1	—
24	ცხაჯავას რაიონი	12	—	—	—	24	2	2	—
25	ჩხოროწყუს რაიონი	13	4	—	4	16	2	—	2
სულ		384	116	3	113	805	116	20	96

რესპუბლიკის რიგ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სასწავლო სახელოსნოების მოწყობის საქმეს დიდად უშლის ხელს სასკოლო შენობების ფართობის სიმცირე. ეს განსაკუთრებით შეინიშნება რვაწლიან სკოლებში, სადაც შეუძლებელია საჭირო სათავსების გამოყოფა სასწავლო სახელოსნოებისათვის, ზოგან კი გამოყოფილ ოთახები სრულიად შეუფერებელია შრომითი სწავლებისათვის.

აბაშის რაიონის სოფელ ძველი აბაშის საშუალო სკოლაში (დირექტორი — ჯ. გრიგოლია, მასწ. ე. გეგიძე), გასულ, 1979 წელს გააუქმეს ცალკე ერთსართულიან ნაგებობაში მოწყობილი IV—VIII კლასებისათვის ტექნიკური შრომის სასწავლო სახელოსნოები, მოახდინეს არსებული დაზგა-დანადგარების დემონტაჟი, რამაც სკოლაში სრულ ჩაშლამდე მიიყვანა მოსწავლეთა შრომითი სწავლება.

ლაგოდეხის რაიონის სოფელ შრომის (დირ. კ. მელიქიშვილი; მასწ. გ. მამულაშვილი), სოფელ არაშეპერანის (დირ. ვ. ვანევეი, მასწ. ლ. ლობჯანიძე), ხაშურის მე-3 (დირ. ა. ნოზაძე, მასწ. შ. პაპუაშვილი), ხაშურის რაიონის სოფელ სურამის მე-2 (დირ. გ. ხაჩიძე, მასწ. თ. ხაჩიძე); მარნეულის რაიონის სოფელ ქოსალოს (დირ. ო. მუსტაფაევი, მასწ. კ. კარაევი), სოფელ ილმაზლოს (დირ. მ. ვალიევი, მასწ. ს. ვალიევი); სოფელ წერეთლის (დირ. თ. მოდებაძე, მასწ. გ. კესარელი), სოფელ თამარისის (დირ. ი. გოგიშვილი, მასწ. მ. ბარტყულიევი) საშუალო სკოლებში ტექნიკური შრომის სასწავლო სახელოსნოები და ხაშურის რაიონის სოფელ სურამის მე-2 (მასწ. ი. ლომიძე), მე-3 (მასწ. ტ. ნოზაძე) საშუალო სკოლებში საყოფაცხოვრებო შრომის სასწავლო კაბინეტები მოთავსებულია მცირე ფართობის შეუფერებელ ოთახებში, უზრუნველყოფილი არაა ყველა საჭირო დანადგარით, ხელსაწყო-იარაღებითა და სამუშაო მასალებით; მოუწყობელია მოსწავლეთა ინდივიდუალური სამუშაო ადგილები, დაცული არაა დანადგარებს შორის დებულებით გათვალისწინებული გაბარიტული ზომების ნორმები, უსაფრთხო მუშაობისა და სანიტარულ-ჰიგიენური წესები.

რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სასწავლო კაბინეტების სახელოსნოების მოსაწყობად, სასწავლო-თვალსაჩინო ხელსაწყო-იარაღებით, დაზგებით, ჩარხებითა და მოწყობილობით შესავსებად 1979 წლის ბიუჯეტში ცენტრალიზებული წესით გათვალისწინებულ 1538 ათასი მანეთიდან ათვისებულია 1520 ათ. მანე-

თი. ამ მხრივ არასასურველი მდგომარეობაა აბაშის (ბიუჯეტით გათვალისწინებული 19,1 ათასი მანეთიდან აუთვისებელია 1.0 ათასი მანეთი), ახმეტის (20,7 ათასი მანეთიდან — 3,7), ახალქალაქის (44,9-დან — 1.2), ახალციხის (25,4-დან—2,6), ბოლნისის (31,6-დან—1,1), გარდაბნის (33,6-დან—3,4), ლენტეხის (10,2-დან—3,9), ონის (12,8-დან—4,0), წალენჯიხის (25,2-დან—5,2), მარნეულის (53,2-დან — 11,3), ლაგოდეხის (23,8-დან — 2,3), ხაშურის (22,8-დან — 1,4), სიღნაღის (16,0-დან—2,0), თერჯოლის (21,4-დან—2,9), ცაგერის (19,3-დან—1,5) რაიონებსა და ქიათურის ზონაში (33,9-დან—4,6).

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 20 აპრილის № 258 დადგენილებით ახალი სკოლების მშენებლობის, არსებულ სასკოლო შენობებზე მიშენება-დაშენების დროს გათვალისწინებული უნდა ყოფილიყო სასწავლო სახელოსნოებისათვის საჭირო სათვასები, რაც სათანადოდ არ შესრულდა. დადგენილების მიღებიდან 1980 წლამდე განათლების სამინისტროს კაპიტალურ დახანდებათა ხარჯზე აგებულ იქნა დაახლოებით 439 ახალი სასკოლო შენობა, მაგრამ შესაბამისი რაოდენობით არ გაზრდილა კარგად მოწყობილი ტექნიკური შრომის სასწავლო სახელოსნოების რაოდენობა. სოფლების ლელოვანი (ადიგენის რაიონი), ზემო ხანდაკის (კასპის რაიონი), ძველი აბაშის (აბაშის რაიონი) საშუალო, სოფლების წახანისა (ადიგენის რაიონი) და სათემოს (თერჯოლის რაიონი) რვაწლიან სკოლებში, რომლებიც ექსპლუატაციაში გასულ წელს შევიდა, სამშენებლო ორგანიზაციებს ტექნიკური შრომის სასწავლო სახელოსნოებში დანადგარები არ დაუმონტაჟებიათ.

გასულ 1979 წელს ექსპლუატაციაში შევიდა 77 სასკოლო შენობა. ამ სკოლებში IV—VII კლასებისათვის სასწავლო სახელოსნოების მოსაწყობად მშენებელ ორგანიზაციებს გამოეყო 12 დასახელების სხვადასხვა ჩარხი, დაზგა და ხელსაწყო-იარაღები 133,7 ათასი მანეთის საერთო ღირებულებით, რომლიდანაც ათვისებულია მხოლოდ 79,4 ათასი მანეთი.

შემოწმებამ ნათელიყო, რომ რესპუბლიკის რიგ სკოლებში, რომლებშიც ზემდგომი ორგანოების დადგენილებებით შემოღებულია

ავტოსაქმის, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანებისა და აგროტექნიკის საფუძვლების სწავლება; სათანადოდ არაა მოწყობილი თეორიული სწავლების სასწავლო კაბინეტები, სამონტაჟო საზეინკლო სახელოსნოები, სასწავლო ავტომანქანების, ტრაქტორების სადგომი გარეჯი ტექნიკური მომსახურების პუნქტით, პრაქტიკული ტარების მოედნები და დღემდე არაა შემუშავებული სასწავლო ტრაქტორების სადგომი გარაჟის (პარკის) ტიპობრივი პროექტი: ასევე, 138 საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლას, რომლებშიც შემოღებულია სოფლის მეურნეობის მექანიზატორთა კადრების მომზადება, არ აქვს ტრაქტორი.

რიგ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შრომით სწავლებას ხელმძღვანელობენ (ასწავლიან) არასპეციალისტები, რომელთა ტექნიკური განათლება მეტად დაბალია. ისინი სუსტად ემზადებიან ყოველდღიური გაკვეთილებისათვის, არ იყენებენ საჭირო მეთოდურ ლიტერატურას, დაბალ აკადემიურ დონეზე ატარებენ თეორიულ მეცადინეობას და სუსტად ხელმძღვანელობენ მოსწავლეთა პრაქტიკულ ლაბორატორიულ მუშაობას.

შემოწმებული რაიონების ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შრომითი სწავლების მასწავლებელთა სათანადო განათლების მქონე კადრებით უზრუნველყოფა არ შეეფერება სადღეისო მოთხოვნებს.

№ №	რაიონი (ქალაქი)	შრომის მასწავ- ლებელი	უმაღლესი სპეცია- ლური გა- ნათლებით	საშუალო სპეცია- ლური გა- ნათლებით	დამთავრე- ბული უმა- ღლესი გა- ნათლებით	არასპეც- იალური განათლე- ბით	უმაღლესი არასპეც- იალური განათლე- ბით	სულ არა- სპეცია- ლური გა- ნათლებით	% %
1	აბაშის რაიონი	58	7	11	2	8	30	38	65,5
2	ახმეტის რაიონი	62	7	20	1	9	25	34	54,8
3	ბორჯომის რაიონი	48	6	8	5	13	16	29	60,4
4	ზუგდიდის რაიონი	162	9	47	24	22	60	82	50,6
5	ქ. ზუგდიდი	55	3	8	6	4	34	38	69,0
6	კასპის რაიონი	93	2	16	7	2	66	68	73,1
7	მარნეულის რაიონი	157	13	42	12	18	72	80	50,9
8	თელავის რაიონი	64	1	7	2	18	36	54	84,8
9	ლაგოდეხის რაიონი	71	8	33	5	9	16	25	35,2
10	ხაშურის რაიონი	60	16	7	7	9	21	30	50,0
11	წყალტუბოს რაიონი	94	15	16	4	3	56	58	61,7
	სულ	924	87	215	75	115	432	536	58,0

ხაშურის რაიონის სოფელ სურამის მე-2 საშუალო სკოლის შრომითი სწავლების მასწავლებელმა თ. ლომიძემ, რომელიც არასპეციალისტია (ლიტერატორი) IX კლასის გოგონებთან ქსოვილების დამუშავების გაკვეთილი თემაზე „ქალის მსუბუქი კაბის დეტალების დამუშავება“ კაბის თარგის გამოჭრით დაამთავრა და საჭირო ქსოვილის უქონლობის გამო მოსწავლეთა პრაქტიკული მუშაობა არ ჩაუტარებია. ამავე კლასების განაყოფ მოსწავლე ვაჟებთან მასწავლებელმა თ. ხაჩიძემ (საშუალო სპეციალური განათლებით) გაკვეთილის თემა „ლითონმჭრელი ჩარხები“ ახსნა თეორიულად, გამოიყენა საჭირო თვალსაჩინოება, მაგრამ არ ჩაატარა მოსწავლეთა ლაბორატორიულ-პრაქტიკული მუშაობა, რომელსაც სასწავლო პროგრამით 12-დან 8 საათი ეთმობა, ვერ დაასაქმა კლასის ყველა (15) მოსწავლე. სუსტად მუშაობს აბაშის რაიონის სოფელ ძველი აბაშის საშუალო სკოლის IV—VIII კლასების შრომითი სწავლების არასპეციალისტი (ისტორიკოსი) მასწავლებელი ე. გეგიძე, რომელიც თავს ვერ ართმევს ამ კლასებში გაკვეთილების ჩატარების ორგანიზაციას სასწავლო პროგრამული მასალის მოთხოვნათა შესაბამისად.

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შრომითი სწავლების არასპეციალისტ და დაბალი კვალიფიკაციის მქონე მასწავლებელთა შემადგენლობის სათანადო მომზადებისა და ტექნიკური განათლების მქონე კადრებით შეცვლის საქმეს დიდად შეუწყობ ხელი შრომითი სწავლების მასწავლებელთა ატესტაციამ. 1975—1979 წლებში ჩატარებული ატესტაციის შედეგად რესპუბლიკის 2949 მასწავლებლიდან ატესტაცია უნდა გაეგლო 2560-ს, გაიარა 1979-მა, მათ შორის შეეფერება დაკავებულ თანმადებობას 1969, მიეცა წახალისებ 268-ს, მიეცა რეკომენდაცია 451-ს, არ შეეფერება დაკავებულ თანმადებობას 10, დაწერა განცხადება განთავისუფლებაზე 219-მა მასწავლებელმა.

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში მოსწავლეთა შრომითი სწავლებისა და აღზრდის მაღალ დონეზე დაყენების საქმეს მნიშვნელოვნად უშლის ხელს ქართულ ენაზე შრომითი სწავლების სახელმძღვანელოებისა და მასწავლებელთა დასახმარებლად მეთოდური ლიტერატურის უქონლობა. განათლების ხელმძღვანელი ორგანოების, ქვემდებარე სამეცნიერო-კვლევითი და მასწავლებელთა დახელოვ-

ნების ინსტიტუტების, მეთოდური კაბინეტების მიერ დღემდე ჩატარებული მუშაობა სათანადოდ ვერ აკმაყოფილებს იმ გაზრდილ მოთხოვნებს, რომლებსაც ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შრომითი სწავლების მასწავლებლები აყენებენ. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ დღემდე ვერ მოხერხდა IX—X კლასების მოსწავლეთათვის რუსულიდან ქართულ ენაზე ავტოსაქმისა და ტრაქტორის სახელმძღვანელოების თარგმნა.

შემოწმებული რაიონების (ქალაქების) ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სათანადო სიმძლავრე არაა დაყენებული შრომის მასწავლებელთა მეთოდური გაერთიანებების მუშაობა და ის ზოგჯერ ფორმალურ ხასიათს ატარებს. ცალკე არ არის შექმნილი ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, აგროტექნიკის, მეცხოველეობის საფუძვლების, ავტოსაქმის, ტარების საწარმოო სწავლების ოსტატთა სექციები, რომლებიც მათ კონკრეტულ კვალიფიციურ დახმარებას, ხელმძღვანელობას გაუწევდნენ მუშაობის შემდგომი გაუმჯობესებისა და ვაკეეთილების ეფექტურობის ამაღლების საქმეში. სახალხო განათლების ადგილობრივი ორგანოები ვერ კიდევ სათანადოდ დახმარებას ვერ უწევენ იმ მასწავლებლებს, რომლებიც წარმოებიდან სამუშაოდ სკოლაში გადმოვიდნენ და საჭიროებენ პედაგოგიურ-მეთოდურ დახელოვნებას. ხშირად ივიწყებენ შრომის მასწავლებელთა წვლილს მოსწავლე-ახალგაზრდობის სწავლა-აღზრდისა და პიროვნების ჩამოყალიბების საქმეში და სხვა საგნების მასწავლებელთა თანაბრად მათ მიმართ არ იყენებენ მორალური წახალისების ფორმებს, რაც იმით არის გამოწვეული, რომ ისინი სათანადოდ დაინტერესებას არ იჩენენ შრომითი სწავლების მასწავლებელთა მუშაობის შესასწავლად და ნაკლებად იცნობენ მოწინავე მუშაკთა საქმიანობას.

შემოწმებული სკოლების შრომით სწავლებაში გამოვლენილი სერიოზული ნაკლოვანებები იმითაცაა გამოწვეული, რომ სკოლების ერთ ნაწილში სუსტადაა დაყენებული შინასასკოლო კონტროლი, ხელმძღვანელობა, დახმარება და იშვიათად წარმოებს მასწავლებელთა შორის მოწინავე პედაგოგიური გამოცდილების გაზიარება-განზოგადება. სკოლების დირექტორები და დირექტორის მოადგილეები სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის დარგში საჭირო ხელ-

მძღვანელობასა და კონტროლს ვერ უწევენ შრომითი სწავლების
მასწავლებელთა მუშაობას, ისინი იშვიათად ესწრებიან შრომის გა-
კვეთილებს, კმაყოფილებიან მხოლოდ მოსმენილი გაკვეთილების
მსვლელობის უბრალო აღწერით, არ ახდენენ მოსმენილი გაკვეთი-
ლების განალიზებას, ღრმად ვერ წვდებიან მასწავლებლის მუშა-
ობის შინაარსს, არ აძლევენ მათ საჭირო მითითებებს საგნის სწავ-
ლების მოწოდების სიმალლეზე დაყენებისათვის. ასე მაგალითად,
აბაშის რაიონის სოფლების ნაისაკაოს, სამიქაოს, ზანათის საშუალო
სკოლების დირექტორებს მ. ჩაგანავას, ა. ჯანგველაძეს, ი. უჩანეი-
შვილსა და ლაგოდეხის რაიონის სოფელ შრომის საშუალო სკოლის
დირექტორის მოადგილეს სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის
დარგში თ. ბლიაძეს მიმდინარე, 1979—1980, სასწავლო წელს შე-
მოწმების დროისათვის (თებერვალი, 1980 წ.) შრომით სწავლებაში
არც ერთი გაკვეთილი არ ქონდათ მოსმენილი.

შიხასისი

Решение — о состоянии преподавания русского языка и литературы в грузинских школах Цхакаиевского, Хашурского, Хобского районов и в школе № 1 г. Батуми Аджарской АССР 3

გადაწყვეტილება — რესპუბლიკის სკოლებში ბიოლოგიის სწავლებას მდგომარეობისა და მისი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ 18

Решение — о работе отдела народного образования и школ Богдановского района по выполнению приказа Министерства просвещения СССР № 26 от 22 февраля 1978 года «О работе школ и органов народного образования Грузинской ССР по выполнению решений XXV съезда КПСС и последующих постановлений ЦК КПСС и Совета Министров СССР о школе» и соответствующего приказа Министерства просвещения республики № 297 от 27 апреля 1978 года 26

გადაწყვეტილება — სწავლების ხარისხის ამაღლების ღონისძიებათა თაობაზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1976 წლის 24 დეკემბრის ბრძანების შესრულების მიმდინარეობის შესახებ ქ. ქუთაისის სალამოს სკოლებში 53

Решение — о работе отдела народного образования и педагогических коллективов школ г. Цхинвали по организации деятельности ученических комитетов 57

გადაწყვეტილება — რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შრომითი სწავლების მდგომარეობისა და გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ 69

რედაქტორი ე. ქურციკიძე
ტექნორედაქტორი ა. ბაკურაძე
კორექტორი ლ. დოლიძე |

ვადეცა ასაწყობად 2-I-81 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდად 23/III-81 წ.,
ანაწყობის ზომა 6×9; ქალაქის ზომა 60×84; ნაბეჭდი თაბახი 6,4; საალ-
რცხველ-საგამომცემლო თაბახი 5,75

შეკვეთა № 1

შე 17467

ტირაჟი 5000

უ ფ ა ნ ო